

مروری بر تحولات اقتصادی، بازارهای مالی،

نفت و طلا در ایران و جهان

شهریور ۱۴۰۳

بورس تهران

Tehran Securities
Exchange

مدیریت تحقیق و توسعه

بورس تهران
Tehran Securities
Exchange

شناسنامه سند

عنوان: مروری بر تحولات اقتصادی، بازارهای مالی، نفت و طلا در ایران و جهان

در شهریور ۱۴۰۳

تهیه کننده: آرمین صادقی عدل

تاریخ انتشار: مهر ۱۴۰۳

شماره ویراست: ۱

بورس تهران
Tehran Securities
Exchange

فهرست

۱	مقدمه
۳	۱- تحولات اقتصاد جهانی
۵	۱-۱- تحولات جهانی طلا
۶	۱-۲- تحولات جهانی نفت و گاز
۶	۱-۲-۱- قیمت جهانی نفت
۷	۱-۲-۲- قیمت جهانی گاز
۹	۱-۳- تحولات بازار جهانی ارز
۱۱	۱-۴- تحولات بازار رمز ارزها
۱۳	۱-۵- تحولات بازار سرمایه در نقاط مختلف جهان
۱۳	۱-۵-۱- ایالت متحده آمریکا
۱۴	۱-۵-۲- منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا
۱۶	۱-۵-۳- منطقه آسیای شرقی و جنوبی
۱۶	۱-۵-۳-۱- ژاپن
۱۷	۱-۵-۳-۲- چین
۱۸	۱-۵-۴- روسیه
۱۸	۱-۵-۵- اروپا
۱۹	۱-۵-۶- صحرای آفریقا
۲۱	۱-۶- فلزات اساسی
۲۱	۱-۶-۱- سنگ آهن
۲۲	۱-۶-۲- آلومینیوم
۲۲	۱-۶-۳- مس
۲۳	۱-۷- محصولات پتروشیمی
۲۳	۱-۷-۱- متانول
۲۳	۱-۷-۲- اوره
۲۶	۲- تحولات اقتصادی ایران
۲۶	۲-۱- حساب‌های ملی

- ۲-۱-۱-۲- تولید ناخالص ملی ۲۶
- ۲-۱-۲- ارزش افزوده در بخش‌های مختلف اقتصادی ۲۶
- ۲-۲- بازار پول ۲۸
- ۲-۲-۱- نرخ سود بین بانکی ۲۸
- ۲-۲-۲- تحولات پایه پولی و نقدینگی ۲۹
- ۲-۲-۲-۱- نقدینگی ۲۹
- ۲-۲-۲-۲- پایه پولی ۲۹
- ۲-۳- بازار ارز و سکه ۳۰
- ۲-۳-۱- بازار ارز ۳۰
- ۲-۳-۳- بازار سکه ۳۱
- ۲-۴- بازار سرمایه ۳۱
- ۲-۴-۱- آمار کل معاملات ۳۱
- ۲-۴-۲- آمار معاملات به تفکیک بازارها ۳۲
- ۲-۴-۳- شاخص‌های بازار سرمایه ۳۲
- ۲-۵- تورم و بیکاری ۳۳
- ۲-۵-۱- تورم ۳۳
- ۲-۵-۲- بیکاری ۳۴
- ۲-۶- تجارت خارجی و مبادلات بین‌المللی ۳۶
- ۲-۶- کشورهای عمده مقصد صادرات ۳۶
- ۲-۶- کشورهای عمده طرف معامله واردات ۳۶
- ۳- جمع‌بندی ۳۷
- اقتصاد جهان ۳۷
- اقتصاد ایران ۳۹

مقدمه

گزارش پیش‌رو به بررسی و تحلیل مهم‌ترین تحولات اقتصادی ایران و جهان از ابتدای سال ۱۴۰۳ تا پایان شهریور این سال پرداخته‌است. در بخش اول این گزارش، تحولات اقتصاد جهانی شامل تحولات جهانی طلا، نفت، گاز، فلزات اساسی و محصولات پتروشیمی، ارزش‌های جهانی (فارکس)، ارزش‌های دیجیتال و بورس‌های معتبر بین‌المللی بررسی شده است. در بخش دوم نیز به بررسی تحولات اقتصاد ایران شامل حساب‌های ملی، بازار پول، بازار سرمایه، بازار ارز و سکه، تورم و بیکاری، تجارت خارجی و مبادلات بین‌المللی پرداخته شده است.

تحوّلات اقتصاد جهانی

بورس تهران

۱- تحولات اقتصاد جهانی

در شش ماه گذشته، فدرال رزرو آمریکا با چالش مهار تورم بالا دست و پنجه نرم کرده است. تورمی که به بالاترین سطح خود در چند دهه اخیر رسیده و ناشی از عوامل مختلفی از جمله افزایش تقاضا در دوران همه‌گیری کرونا، اختلال در زنجیره تأمین جهانی و افزایش قیمت انرژی بود. برای مقابله با این چالش، فدرال رزرو سیاست‌های پولی انقباضی‌تری را اتخاذ کرده است. یکی از مهم‌ترین ابزارهای سیاستی فدرال رزرو، نرخ بهره است که با افزایش نرخ بهره، هزینه‌های قرض‌گیری افزایش یافته و در نتیجه، تقاضا برای کالاها و خدمات کاهش می‌یابد. این کاهش تقاضا می‌تواند به کاهش فشارهای تورمی کمک کند. در شش ماه گذشته، فدرال رزرو در چندین جلسه متوالی، نرخ بهره را افزایش داده است. این افزایش پیاپی با هدف کاهش تقاضا در اقتصاد و در نتیجه، کاهش فشارهای تورمی بوده است. علاوه بر افزایش نرخ بهره، فدرال رزرو برنامه خرید اوراق قرضه خود را نیز متوقف کرده است که این اقدام نیز به منظور کاهش نقدینگی در بازار و مهار تورم انجام شده است. اما بانک مرکزی آمریکا (فدرال رزرو)^(۱) ۱۸ سپتامبر ۲۰۲۴ برابر با ۲۸ شهریورماه ۱۴۰۳، برای اولین بار از سال ۲۰۲۰ و شروع همه‌گیری کرونا، نرخ بهره را در اقتصاد آمریکا را نیم درصد کاهش داد و از ۵/۵ درصد به ۵ درصد رساند.

اگرچه اقتصاددانان و فعالان اقتصادی مدت‌ها منتظر کاهش نرخ بهره توسط فدرال رزرو بودند، اما کاهش ۰/۵ درصدی نرخ بهره، اقدامی تهاجمی تلقی می‌شود که می‌تواند تأثیر مثبتی بر شانس موفقیت دموکرات‌ها در انتخابات آتی داشته باشد. برخی تحلیلگران این تصمیم را تحت تأثیر عوامل سیاسی نیز می‌دانند. این تغییر در سیاست پولی، تأثیرات گسترده‌ای بر بازارهای مالی جهانی خواهد داشت. کاهش نرخ بهره به طور معمول باعث رونق در بازارهای سهام جهانی می‌شود، زیرا سرمایه‌گذاران تمایل بیشتری به خرید سهام پیدا می‌کنند و هزینه‌های استقراض نیز کاهش می‌یابد. همچنین، این تصمیم می‌تواند به افزایش قیمت دارایی‌هایی مانند طلا و کالاها و تضعیف ارزش دلار منجر شود. با این حال، کاهش نرخ بهره ریسک‌هایی نیز به همراه دارد. افزایش بیش از حد نقدینگی می‌تواند به افزایش تورم در بلندمدت و ایجاد حباب‌های دارایی منجر شود. علاوه بر این، دولت‌ها ممکن است با تشویق به افزایش بدهی، خود را در معرض مشکلات مالی بیشتری قرار دهند. برای اقتصاد ایران، کاهش نرخ بهره فدرال رزرو می‌تواند تأثیرات متفاوتی داشته باشد. از یک سو، ممکن است به تقویت ارزش ریال و افزایش سرمایه‌گذاری‌های خارجی کمک کند. از سوی دیگر، می‌تواند به افزایش قیمت کالاهای وارداتی و افزایش تورم داخلی نیز منجر شود. همچنین، کاهش نرخ بهره در شرایطی که ایران تحت تحریم‌های بین‌المللی قرار دارد، می‌تواند چالش‌های خاصی را برای سیاست‌گذاران اقتصادی ایران ایجاد کند. قیمت طلا پس از اعلام کاهش نرخ بهره، افزایش چشمگیری داشت و به مرز ۲,۶۰۰ دلار بر اونس رسید. طلا معمولاً به عنوان یک پناهگاه امن در برابر تورم و بی‌ثباتی اقتصادی تلقی می‌شود. به طور کلی، کاهش ارزش دلار به افزایش قیمت کالاهای اساسی مانند نفت منجر می‌شود. این افزایش برای کشورهای صادرکننده نفت مانند ایران که اقتصاد آن‌ها به شدت به درآمدهای نفتی وابسته است، بسیار مهم است. با این حال، افزایش قیمت کالاهای اساسی می‌تواند فشارهای تورمی را در کشورهای واردکننده مانند چین و کشورهای اروپایی افزایش دهد و هزینه‌های تولید

آن‌ها را بالا ببرد. این موضوع می‌تواند به کاهش قدرت خرید مصرف‌کنندگان و کند شدن رشد اقتصادی این کشورها بیانجامد. علاوه بر نفت، کاهش نرخ بهره می‌تواند بر قیمت سایر کالاهای اساسی مانند فلزات و مواد غذایی نیز تأثیرگذار باشد. کشورهای تولیدکننده این کالاها نیز می‌توانند از افزایش قیمت‌ها بهره‌مند شوند. با این حال، باید توجه داشت که افزایش قیمت کالاهای اساسی می‌تواند به تشدید تنش‌های تجاری و سیاسی بین کشورها منجر شود.

جدول ۱- وقایع مهم بین‌المللی در شهریور ۱۴۰۳

ردیف	تاریخ	شرح	اثرات
۱	۱۴۰۳/۶/۲	اظهارنظر رئیس بانک مرکزی آمریکا: فرارسیدن زمان کاهش نرخ بهره	کاهش بازده اوراق خزانه‌داری افزایش شاخص S&P 500 سهام ایالات متحده کاهش شاخص دلار ایالات متحده
۲	۱۴۰۳/۶/۱۰	کاهش ۰/۴ درصدی تورم اتحادیه اروپا (از ۲/۶ درصد به ۲/۲ درصد)	افزایش احتمال کاهش نرخ بهره توسط بانک مرکزی اروپا ^۱ افزایش شاخص‌های سهام در اروپا
۳	۱۴۰۳/۶/۱۱	افزایش نرخ بیکاری ژاپن از ۲/۵ به ۲/۷ درصد	کاهش شاخص بورس ژاپن کاهش ارزش ین
۴	۱۴۰۳/۶/۱۶	کاهش نرخ بیکاری در آمریکا از ۴/۳ به ۴/۲ درصد	افزایش شاخص‌های سهام در وال استریت افزایش قیمت رمز ارزها
۵	۱۴۰۳/۶/۲۴	کاهش ۰/۲۵ درصدی نرخ بهره (از ۳/۷۵ درصد به ۳/۵ درصد) توسط بانک مرکزی اروپا	افزایش شاخص‌های سهام در اروپا بهبود رشد اقتصادی منطقه یورو کاهش هزینه‌های دریافت وام از سوی شرکتها و اشخاص حقیقی
۶	۱۴۰۳/۶/۲۵	افزایش ۴/۵ درصدی تولید صنعتی چین در ماه اوت	افزایش تقاضا برای کالاها
۷	۱۴۰۳/۶/۲۸	کاهش ۰/۵ درصدی نرخ بهره (از ۵/۵ درصد به ۵ درصد) توسط بانک مرکزی آمریکا (فدرال رزرو)	تضعیف دلار آمریکا رونق بخشی بازارهای بورس به‌ویژه بازارهای اصلی مانند نزدک، بورس نیویورک، لندن و دیگر بازارهای بین‌المللی بزرگ افزایش تقاضا و قیمت طلا افزایش قیمت رمز ارزها

۱-۱- تحولات جهانی طلا

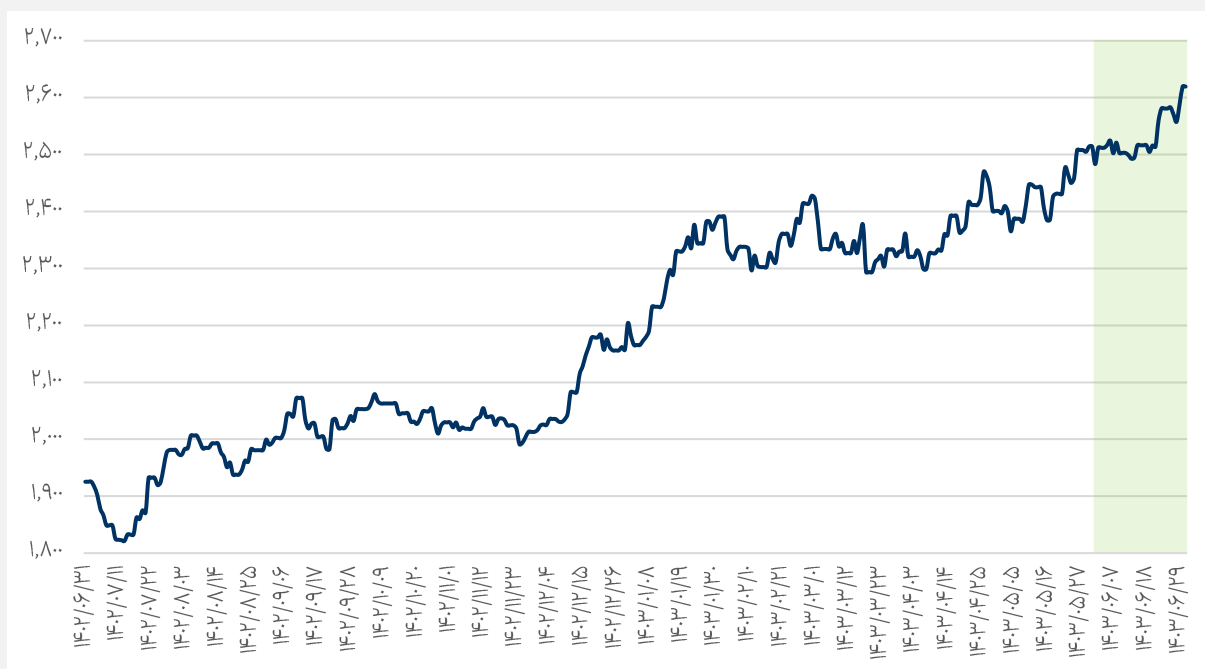
طلا به عنوان یکی از بهترین طبقات دارایی در سال منتهی به پایان شهریور ظاهر شد و قیمت آن ۳۶ درصد افزایش یافت. طلا به عنوان یک دارایی امن در برابر تورم، نوسانات بازار و بحران‌های اقتصادی شناخته می‌شود. کاهش نرخ بهره توسط فدرال رزرو و افزایش تقاضا برای دارایی‌های امن، از جمله دلایل اصلی افزایش قیمت طلا در این مدت بوده است. کاهش نرخ بهره در آمریکا باعث افزایش تقاضا برای طلا شد و قیمت جهانی آن را افزایش داد. این موضوع بر بازار طلای ایران نیز اثر داشت. قیمت طلا در بازار داخلی تحت تاثیر دو عامل نرخ دلار و نرخ اونس جهانی طلاست. کاهش نرخ بهره در آمریکا اگرچه باعث افزایش قیمت اونس می‌شود اما می‌تواند به کاهش ارزش دلار و تقویت ریال ایران نیز منجر شود. با این حال، عوامل دیگری مانند عرضه و تقاضای دلار در بازار داخلی، سیاست‌های پولی بانک مرکزی ایران و انتظارات تورمی نیز بر قیمت طلا در بازار داخلی تأثیرگذار هستند. تنش‌های ژئوپلیتیکی، به ویژه در خاورمیانه، همچنان سرمایه‌گذاران را به سمت طلا هدایت می‌کنند. عدم اطمینان سیاسی آمریکا به انتخابات و تشدید تنش‌های اخیر در اسرائیل و لبنان، از جمله عواملی هستند که تقاضا برای دارایی‌های امن از جمله طلا را افزایش داده‌اند. در مجموع، عوامل مختلفی مانند کاهش نرخ بهره، افزایش تقاضا برای دارایی‌های امن، تنش‌های ژئوپلیتیکی و نوسانات بازار، بر قیمت طلا تأثیرگذار هستند. با توجه به این عوامل، انتظار می‌رود که طلا همچنان به عنوان یک دارایی امن مورد توجه سرمایه‌گذاران باشد.

جدول ۲- تغییرات قیمت اونس طلا در شهریور ۱۴۰۳ - دلار/اونس

تغییرات قیمت (%)			۳۱ شهریور ۱۴۰۲	۲۹ اسفند ۱۴۰۲	۳۱ مرداد ۱۴۰۳	۳۱ شهریور ۱۴۰۳
یک سال گذشته	شش ماه گذشته	یک ماه گذشته				
۳۶.۰%	۲۱.۴%	۴.۲%	۱,۹۲۵.۴	۲,۱۵۷.۲	۲,۵۱۴.۰	۲,۶۱۹.۵
اونس طلا						

در نمودار زیر روند قیمت جهانی اونس طلا به دلار در یک سال منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ به تصویر کشیده شده است.

نمودار ۱- روند قیمت جهانی طلا در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱ - دلار/اونس

۲-۱- تحولات جهانی نفت و گاز

۱-۲-۱- قیمت جهانی نفت

جدول زیر تغییرات قیمت نفت خام اوپک، برنت و وست تگزاس را به ترتیب در بازه‌های زمانی یک ماهه، شش ماهه و یک ساله نشان می‌دهد. همان‌طور که جدول نشان می‌دهد، قیمت نفت خام در ماه‌های اخیر روند کاهشی داشته است. این کاهش قیمت در بازه زمانی یک ساله به بیش از ۲۰ درصد رسیده است. دلایل مختلفی از جمله افزایش نگرانی‌ها درباره رشد اقتصادی جهانی، افزایش عرضه نفت از سوی برخی تولیدکنندگان و تقویت ارزش دلار، در کاهش قیمت نفت مؤثر بوده‌اند. مقایسه قیمت نفت خام اوپک، برنت و وست تگزاس نشان می‌دهد که این سه شاخص روند مشابهی را طی کرده‌اند. البته، تفاوت‌های جزئی در نوسانات قیمتی این سه شاخص وجود دارد که می‌تواند به عوامل مختلفی از جمله کیفیت نفت، هزینه‌های تولید و شرایط بازار در مناطق مختلف جهان مرتبط باشد.

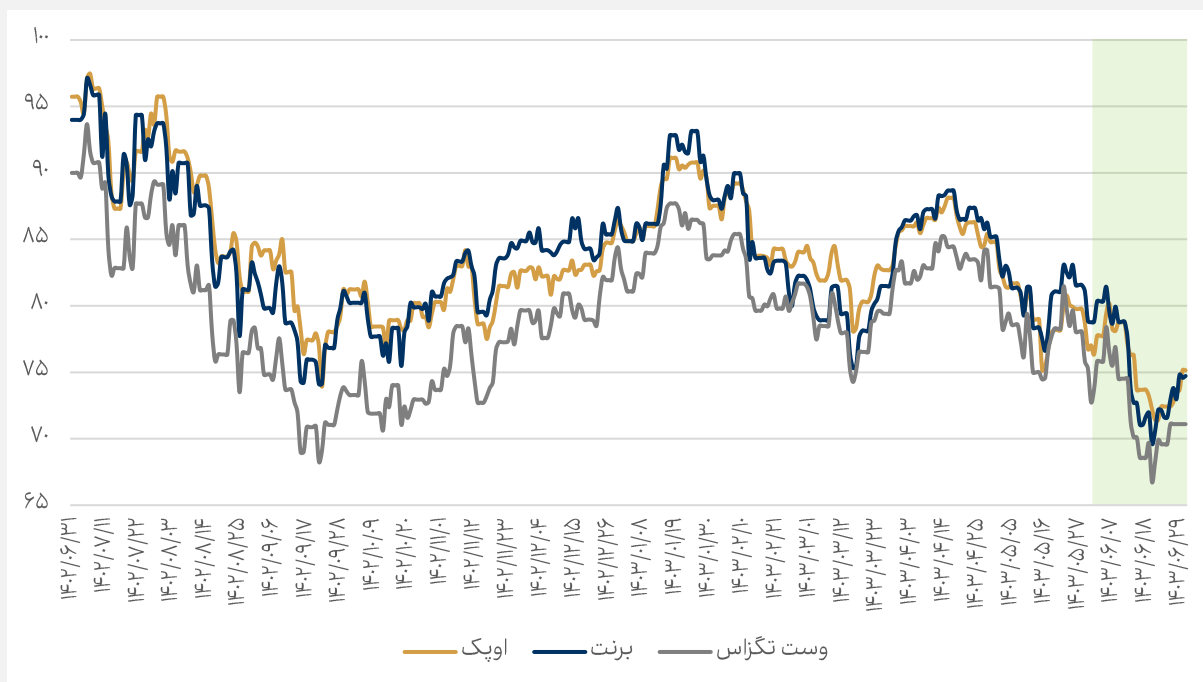
کاهش قیمت نفت می‌تواند تأثیرات مختلفی بر اقتصاد جهانی و کشورهای مختلف داشته باشد. از جمله این تأثیرات می‌توان به کاهش هزینه‌های تولید، کاهش تورم، افزایش قدرت خرید مصرف‌کنندگان و بهبود وضعیت اقتصادی کشورهای واردکننده نفت اشاره کرد. از سوی دیگر، کاهش درآمدهای نفتی کشورهای صادرکننده نفت می‌تواند به چالش‌های اقتصادی این کشورها منجر شود.

جدول ۳- تغییرات قیمت نفت در شهریور ۱۴۰۳ - دلار/بشکه

تغییرات قیمت (%)			۳۱ شهریور	۲۹ اسفند	۳۱ مرداد	۳۱ شهریور	
یک سال گذشته	شش ماه گذشته	یک ماه گذشته	۱۴۰۲	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۳	
-۲۱.۵%	-۱۳.۱%	-۲.۴%	۹۵.۷	۸۶.۵	۷۷.۰	۷۵.۲	اوپک
-۲۰.۵%	-۱۴.۵%	-۵.۱%	۹۴.۰	۸۷.۴	۷۸.۸	۷۴.۷	برنت
-۲۱.۰%	-۱۵.۷%	-۲.۳%	۹۰.۰	۸۴.۴	۷۲.۸	۷۱.۱	وست تگزاس

لازم به ذکر است که قیمت نفت یک شاخص مهم در اقتصاد جهانی است و تغییرات آن می‌تواند بر بازارهای مالی، نرخ ارز و سایر متغیرهای اقتصادی تأثیرگذار باشد. بنابراین، تحلیلگران اقتصادی و سرمایه‌گذاران به دقت تغییرات قیمت نفت را دنبال می‌کنند. در نمودار زیر روند قیمت جهانی نفت خام به دلار در یک سال منتهی به پایان شهریور سال ۱۴۰۳ به تصویر کشیده شده است.

نمودار ۲- روند قیمت جهانی نفت خام در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱ - دلار/بشکه

۲-۲-۱- قیمت جهانی گاز

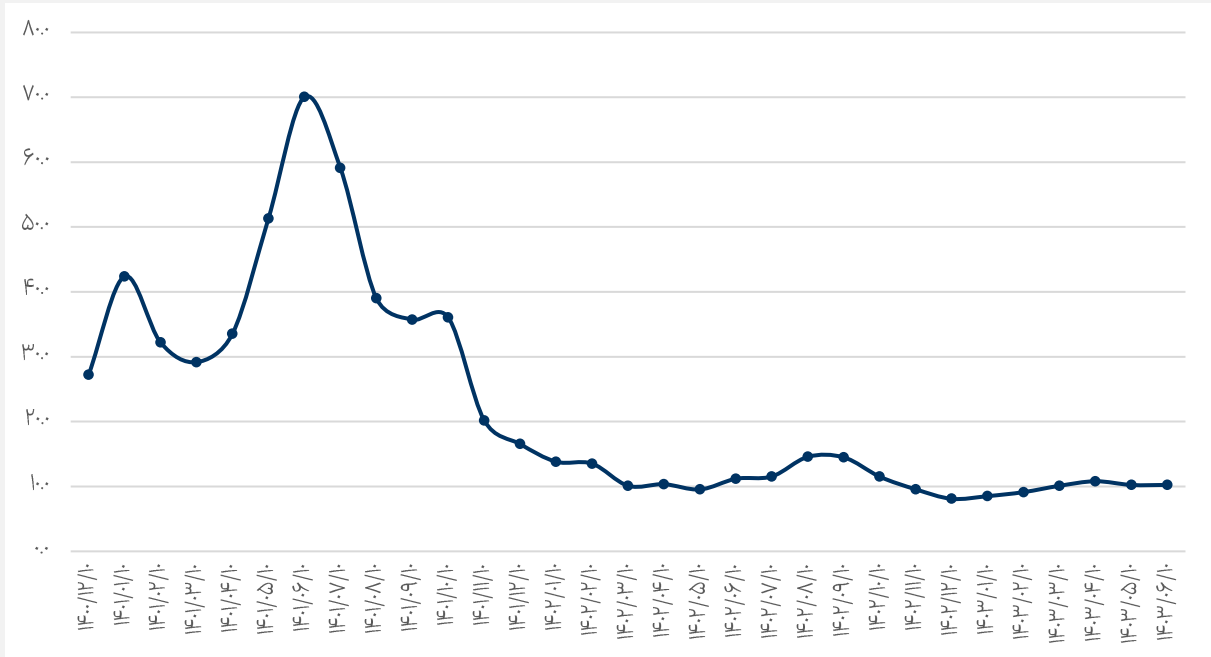
قیمت گاز طبیعی تحت تأثیر عوامل متعدد و پیچیده‌ای قرار دارد. پویایی عرضه و تقاضا، رشد اقتصادی جهانی، فعالیت‌های صنعتی و تغییرات آب و هوایی از جمله مهم‌ترین عوامل مؤثر بر قیمت گاز هستند. در فصل‌های سرد سال، با افزایش تقاضا برای گرمایش، قیمت گاز طبیعی معمولاً افزایش می‌یابد. همچنین، رویدادهای ژئوپلیتیک مانند جنگ‌ها و تحریم‌ها می‌توانند به طور قابل توجهی بر عرضه و قیمت گاز تأثیر بگذارند. رقابت با سایر منابع انرژی مانند نفت و زغال‌سنگ نیز بر قیمت گاز مؤثر است. سیاست‌های دولت‌ها در حوزه انرژی، از جمله قوانین مربوط به استخراج و حمل و نقل، نیز نقش مهمی در تعیین قیمت گاز ایفا می‌کند. به عنوان مثال، موج هوای سرد در اروپا و افزایش تقاضا برای گاز طبیعی مایع در ژاپن، نشان‌دهنده تأثیر مستقیم تغییرات آب و هوایی بر بازار گاز است.

بازار گاز طبیعی در هنری هاب^۱ ایالات متحده آمریکا در ماه‌های اخیر شاهد نوسانات قابل توجهی بوده است. در حالی که در یک ماه گذشته، قیمت گاز طبیعی ۹ درصد افزایش یافته، در بازه شش ماه گذشته، رشد قابل توجه ۵۰ درصدی را تجربه کرده است. با این حال، قیمت گاز طبیعی هنری هاب ایالات متحده آمریکا در مقایسه با پایان شهریور ۱۴۰۲، ۱۱ درصد کاهش یافته است. این نوسانات شدید نشان‌دهنده تأثیر عوامل متعدد بر بازار گاز طبیعی است، از جمله تغییرات در عرضه و تقاضا، شرایط آب و هوایی، سیاست‌های دولت‌ها و رویدادهای ژئوپلیتیکی. در نمودار زیر روند قیمت گاز طبیعی در هنری هاب ایالات متحده آمریکا در یک سال منتهی به پایان شهریور سال ۱۴۰۳ به تصویر کشیده شده است.

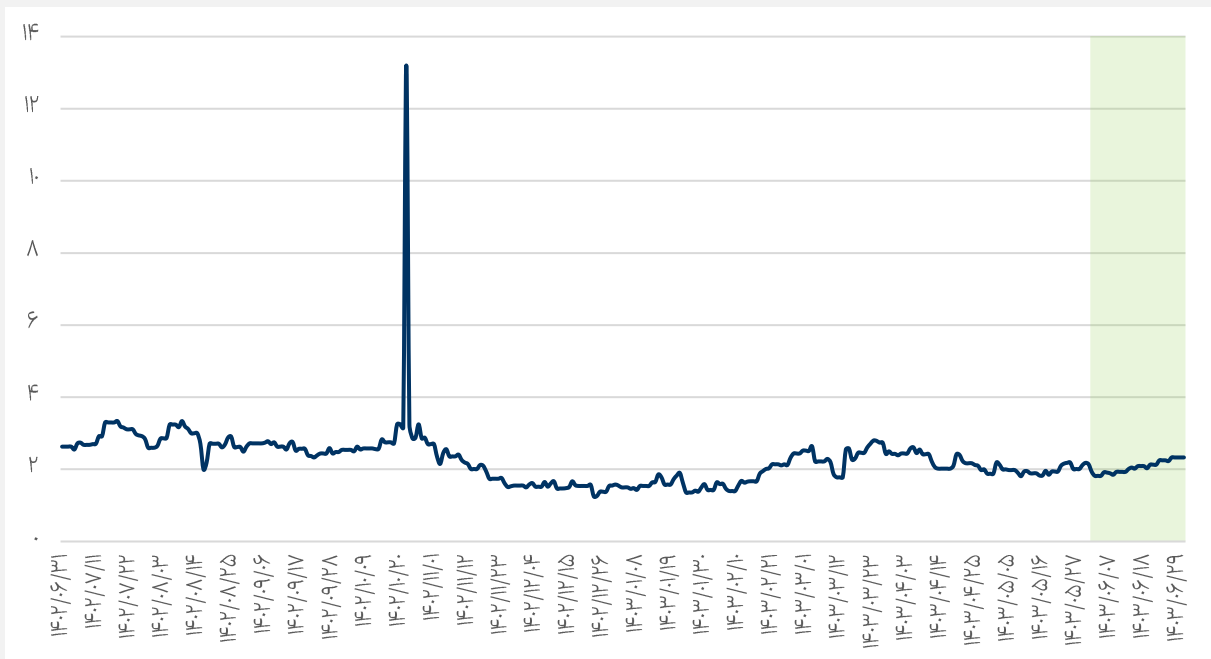
1 . Henry Hub

نمودار ۳- روند قیمت گاز طبیعی در اروپا (ماهانه) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱
دلار/میلیون واحد حرارتی بریتانیا^۱

نمودار ۴- روند قیمت گاز طبیعی در هنری هاب ایالت متحده آمریکا در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱
دلار/میلیون واحد حرارتی بریتانیا

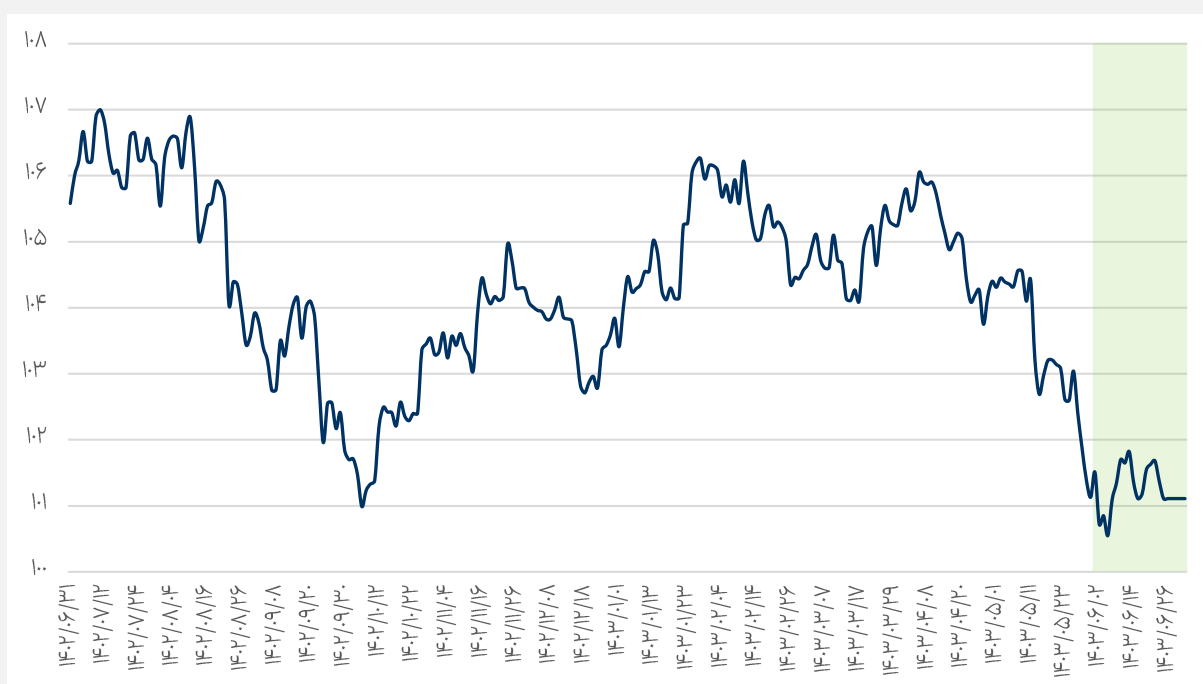
1. Dollars per Million Btu

۱-۳- تحولات بازار جهانی ارز

شاخص دلار آمریکا^۱ یک شاخص وزنی است که قدرت خرید دلار آمریکا را در برابر یک سبد مشخص از ارزهای خارجی (یورو، ین ژاپن، پوند انگلستان، دلار کانادا، کرون سوئد و فرانک سوییس) نشان می‌دهد. وزن هر ارز در این سبد بر اساس میزان تجارت ایالات متحده با آن کشور تعیین می‌شود. این شاخص که معیاری برای سنجش قدرت دلار در برابر سبدهای ارزهای اصلی است، در شهریور ۱۴۰۳ شاهد کاهش ۰/۴ درصدی بود. این کاهش نشان‌دهنده تضعیف نسبی دلار در برابر ارزهای رقیب است. عوامل مختلفی از جمله سیاست‌های پولی فدرال رزرو، چشم‌انداز اقتصادی آمریکا، رویدادهای ژئوپلیتیکی، تغییرات در تقاضا برای کالاهای اساسی و انتظارات تورمی می‌توانند در این کاهش نقش داشته باشند.

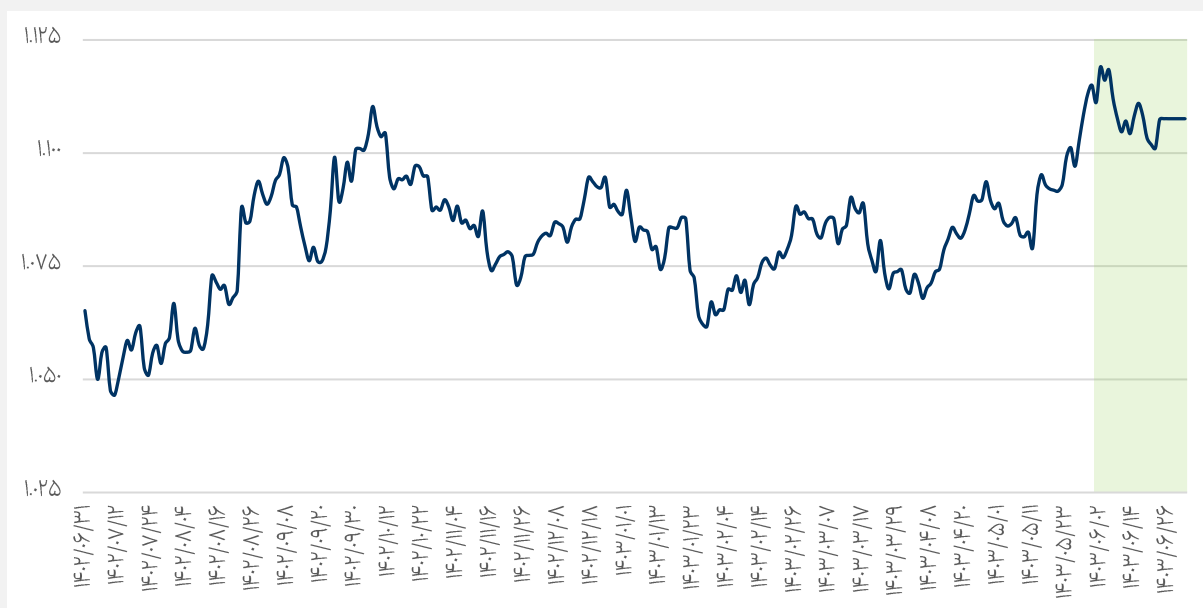
نمودار ۵- شاخص دلار (DXY) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

یکی از مهم‌ترین و پرتربندترین جفت ارزها در بازار فارکس، EUR/USD است. این جفت ارز نشان‌دهنده نرخ تبادل بین یورو (EUR)، واحد پول مشترک اتحادیه اروپا، و دلار آمریکا (USD) است. به عبارت دیگر، EUR/USD به ما می‌گوید که برای خرید یک یورو باید چند دلار آمریکا پرداخت کنیم. جفت ارز EUR/USD در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد این سال ۰/۱ درصد افزایش یافت و از ۱/۱۱۵ به ۱/۱۱۶ رسید.

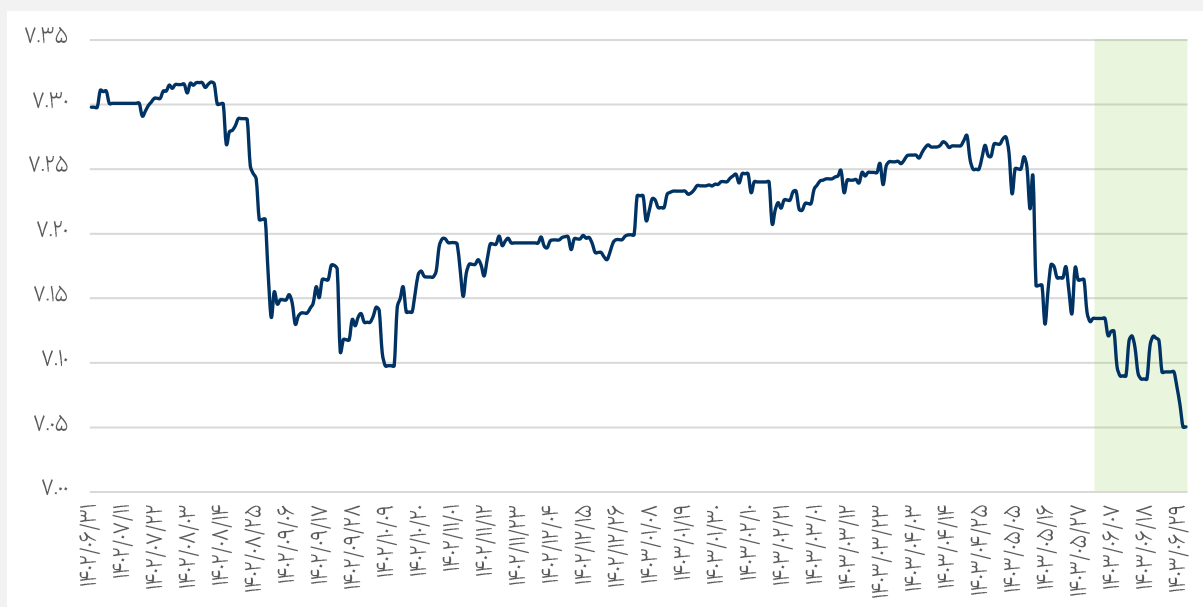

نمودار ۶- نسبت ارزش یورو به دلار (EUR/USD) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

یکی دیگر از مهم‌ترین جفت ارزها در بازار فارکس USD/CNY است که نرخ تبادل بین دلار آمریکا و یوان چین را نشان می‌دهد. به عبارت دیگر، USD/CNY به ما می‌گوید که برای خرید یک دلار آمریکا باید چند یوان چین پرداخت کنیم. جفت ارز USD/CNY در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد این سال ۱/۲ درصد کاهش یافت و از ۷/۱۳۴ به ۷/۰۵۱ رسید.

نمودار ۷- نسبت ارزش دلار به یوان چین (USD CNY) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

جدول ۴- تغییرات بازار جهانی ارزها در شهریور ۱۴۰۳

تغییرات قیمت (%)			۳۱ شهریور	۲۹ اسفند	۳۱ مرداد	۳۱ شهریور	
یک سال گذشته	شش ماه گذشته	یک ماه گذشته	۱۴۰۲	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۳	
-۴.۶%	-۳.۰%	-۰.۴%	۱۰۵.۶	۱۰۳.۸	۱۰۱.۱	۱۰۰.۷	DXY
۴.۸%	۲.۷%	۰.۱%	۱.۰۶۵	۱.۰۸۷	۱.۱۱۵	۱.۱۱۶	EUR/USD
-۳.۴%	-۲.۱%	-۱.۲%	۷.۲۹۸	۷.۱۹۹	۷.۱۳۴	۷.۰۵۱	USD/CNY

۴-۱- تحولات بازار رمز ارزها

بازار رمز ارزها در ماه گذشته شاهد نوسانات شدیدی بوده است. عوامل متعددی بر این نوسانات تأثیر گذاشته‌اند که از جمله آن‌ها می‌توان به تنظیمات مقرراتی، فعالیت مؤسسات مالی بزرگ، توسعه فناوری‌های جدید مانند بلاکچین، رویدادهای جهانی و اقتصادی و همچنین احساسات بازار اشاره کرد. اخبار مثبت و منفی مرتبط با صنعت رمز ارزها، مانند اعلامیه‌های حمایتی از سوی دولت‌ها یا اعمال محدودیت‌های جدید، به شدت بر قیمت‌ها تأثیر گذاشته است. علاوه بر این، نوسانات بازارهای سنتی مانند بازار سهام و ارز نیز بر بازار رمز ارزها تأثیر گذاشته است. به طور کلی، بازار رمز ارزها همچنان یک بازار پویا و نوسانی است و سرمایه‌گذاری در آن مستلزم تحمل ریسک بالا می‌باشد. قیمت بیت‌کوین به عنوان شناخته‌شده‌ترین رمز ارز در شهریور ۱۴۰۳ حدود ۳/۶ درصد افزایش پیدا کرد و از ۶۱,۱۵۸ دلار به ۶۳,۳۴۸ دلار رسید. همچنین تغییر قیمت این رمز ارز در یک سال منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ بیش از ۱۳۸ درصد بود. نمودار زیر روند تغییرات قیمت بیت‌کوین را در یک سال منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ به تصویر کشیده‌اند.

نمودار ۸- روند قیمت بیت‌کوین در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱ - دلار

جدول زیر تغییرات قیمت شش رمز ارز مهم از نظر ارزش بازار در بازه‌های زمانی یک ماهه، شش ماهه و یک سال منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ را با یکدیگر مقایسه کرده است. در میان این شش رمز ارز، سولانا با رشد ۶۶۹ درصدی بیشترین بازدهی و ریپل با رشد حدود ۱۷ درصدی کمترین بازدهی را در یک سال اخیر کسب کرده‌اند.

جدول ۵- تغییرات قیمت شش رمز ارز مهم از نظر سهم بازار در شهریور ۱۴۰۳ - دلار

تغییرات قیمت (%)			۳۱ شهریور	۲۹ اسفند	۳۱ مرداد	۳۱ شهریور	
یک سال گذشته	شش ماه گذشته	یک ماه گذشته	۱۴۰۲	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۳	
۱۳۸.۳%	۲.۱%	۳.۶%	۲۶,۵۸۱.۹	۶۲,۰۵۰.۰	۶۱,۱۵۸.۱	۶۳,۳۴۸.۱	بیت کوین
۶۴.۰%	-۱۷.۴%	-۰.۷%	۱,۵۹۳.۱	۳,۱۶۵.۲	۲,۶۳۰.۷	۲,۶۱۳.۴	اتریوم
۱۷۸.۹%	۱۵.۸%	۳.۲%	۲۱۱.۰	۵۰۸.۱	۵۷۰.۰	۵۸۸.۵	بایننس کوین
۱۶.۷%	۲.۲%	-۰.۴%	۰.۵۱	۰.۵۹	۰.۶۰	۰.۶۰	ریپل
۴۶.۳%	-۳۸.۹%	-۲.۹%	۰.۲۴	۰.۵۹	۰.۳۷	۰.۳۶	کاردانو
۶۶۹.۱%	-۱۲.۱%	۴.۷%	۱۹.۴	۱۶۹.۹	۱۴۲.۷	۱۴۹.۴	سولانا

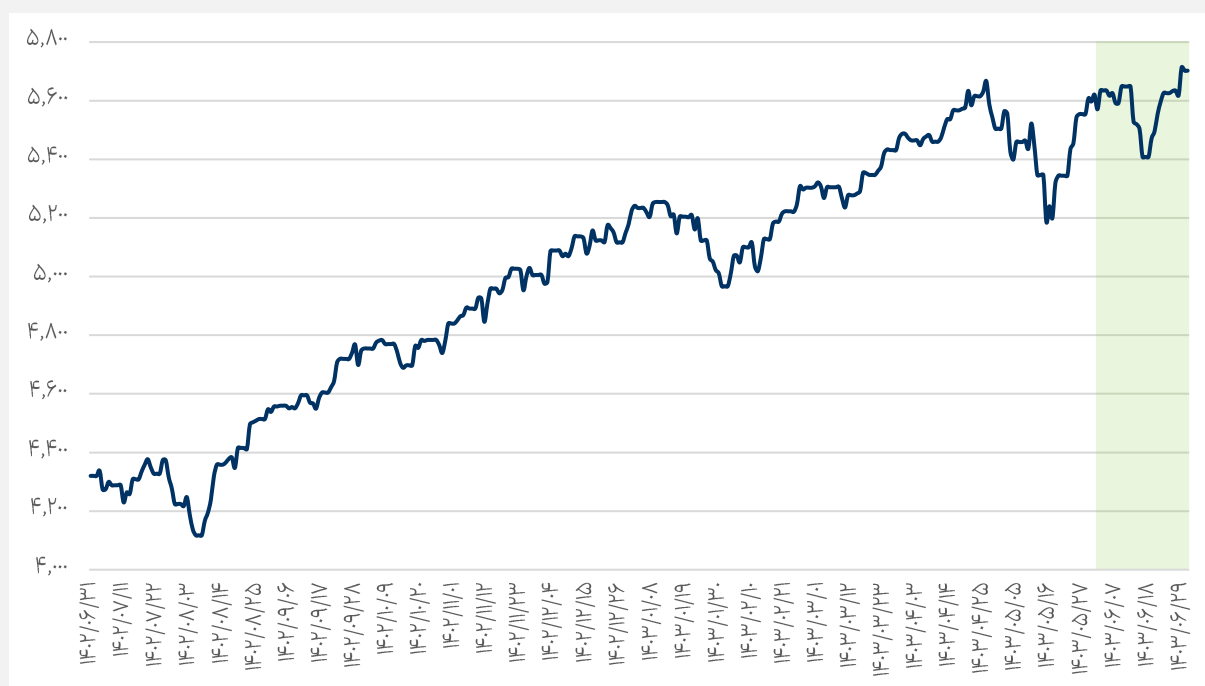

۵-۱- تحولات بازار سرمایه در نقاط مختلف جهان

۱-۵-۱- ایالت متحده آمریکا

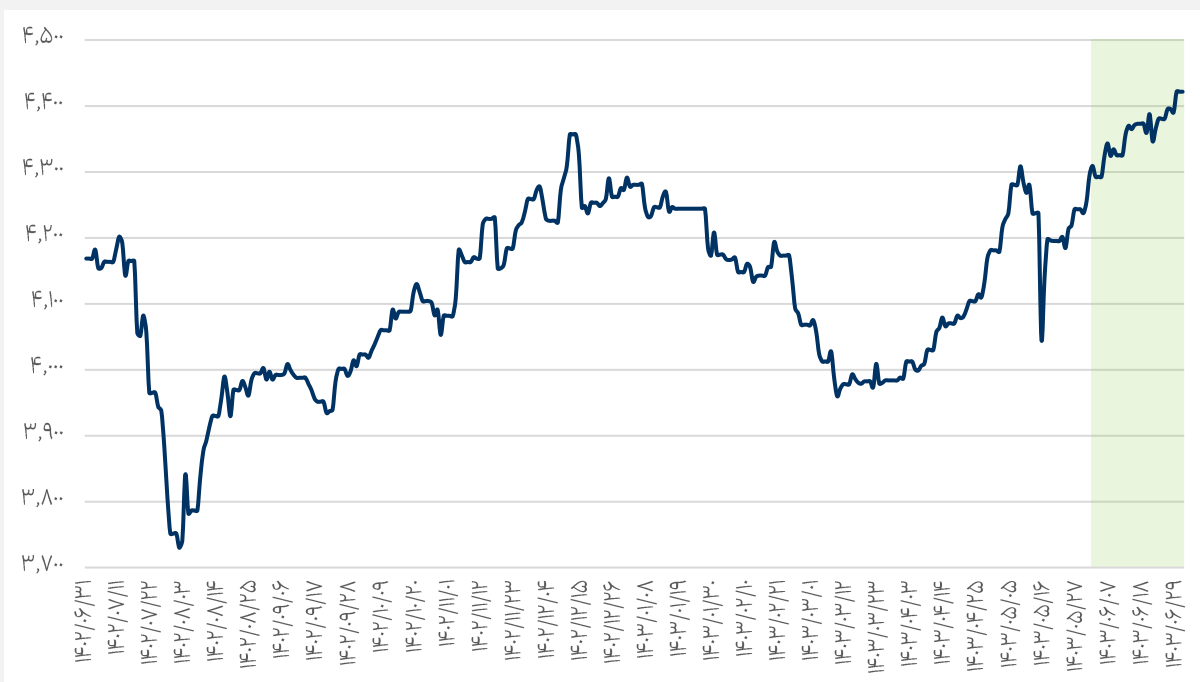
بانک مرکزی آمریکا (فدرال رزرو) در تاریخ ۲۸ شهریورماه ۱۴۰۳ (۱۸ سپتامبر ۲۰۲۴)، برای اولین بار از سال ۲۰۲۰ و شروع همه گیری کرونا، نرخ بهره را در اقتصاد آمریکا به میزان نیم درصد کاهش داد و از ۵/۵ درصد به ۵ درصد رساند. اولین تأثیر کاهش نرخ بهره، رونق بخشی در بازارهای بورس و سهام به ویژه در بازارهای اصلی مانند نزدک، بورس نیویورک، لندن و دیگر بازارهای بین المللی بزرگ است. دلیل اصلی این رونق، کاهش هزینه های استقراض و افزایش تمایل سرمایه گذاران به خرید دارایی های پریسک تر است. از سوی دیگر کاهش نرخ بهره، بازده اوراق قرضه را کاهش می دهد و این امر باعث انتقال سرمایه گذاری ها از بازار اوراق بدهی به بازار سهام می شود. نکته مهم در این میان، افزایش احتمال جذب سرمایه خارجی توسط کشورهای در حال توسعه است که با توجه به شرایط تحریمی در ایران حداقل از سمت اروپایی ها و آمریکایی ها برای ما ممکن نیست.

نمودار ۹- روند شاخص بورس آمریکا (S&P 500) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

نمودار ۱۱- روند شاخص بورس دبی (DFMGI) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

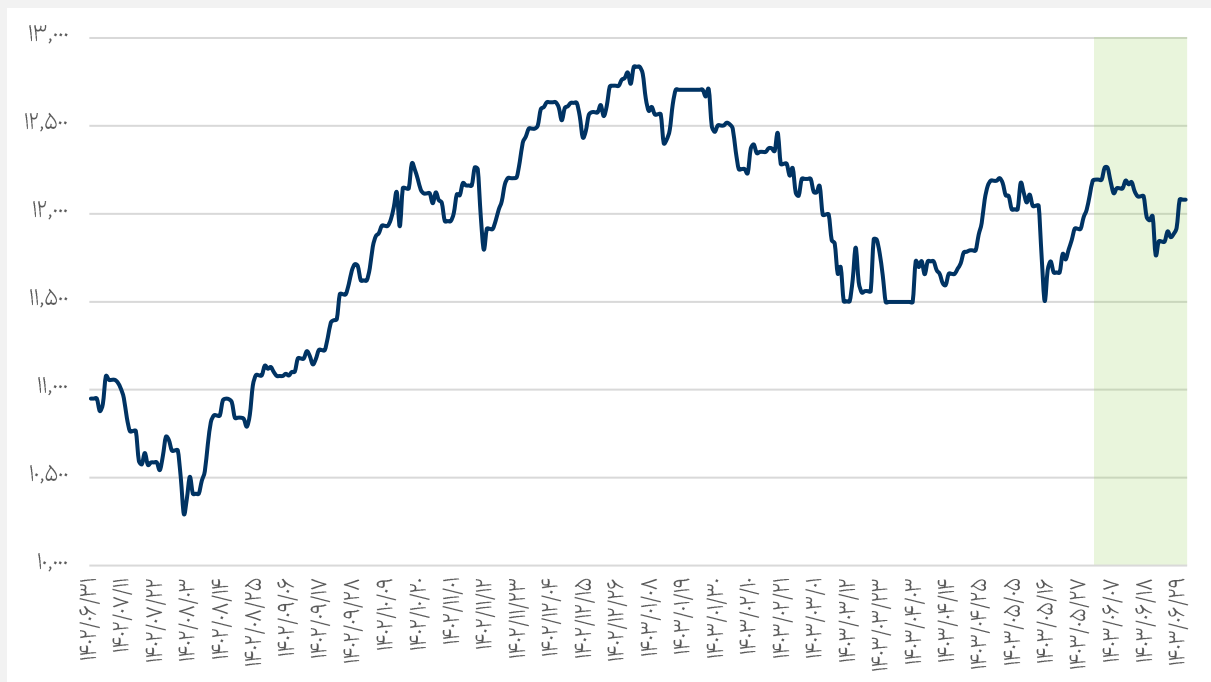

نمودار ۱۲- روند شاخص بورس قطر (QSI) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

نمودار ۱۳- روند شاخص بورس عربستان سعودی (TASI) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

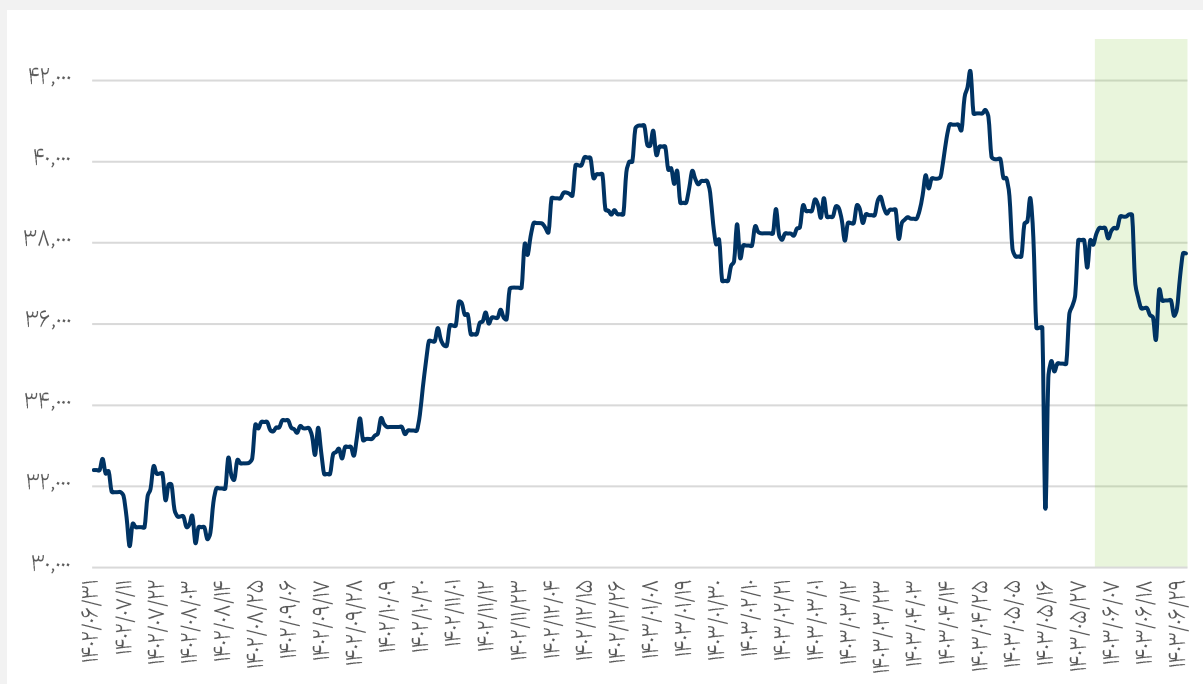
۱-۵-۳- منطقه آسیای شرقی و جنوبی

۱-۵-۳-۱ ژاپن

بورس‌های ژاپن و چین از مهم‌ترین بورس‌ها در منطقه آسیای شرقی و جنوبی هستند. در اواسط مرداد ۱۴۰۳ و هم‌زمان با انتشار آمار ضعیف مشاغل در ایالات متحده، بیشتر بورس‌های جهان به ویژه بورس‌های آسیایی با افت همراه شدند. شاخص نیکی ژاپن در معاملات روز ۱۲ مرداد، ۵/۸ درصد و ۳ روز بعد در تاریخ ۱۵ مرداد، ۱۲/۴ درصد سقوط کرد که بزرگترین افت روزانه خود از مارس ۲۰۲۰ بود. هر چند یک روز بعد از این ریزش، ۱۰ درصد آن جبران شد. علت این ریزش، نگرانی معامله‌گران از تأثیر تقویت ین بر شرکت‌های ژاپنی پس از هشدار بانک ژاپن مبنی بر افزایش بیشتر نرخ بهره بود. افزایش ارزش ین به صادرکنندگان و شرکت‌هایی که درآمدهای خارجی دارند، آسیب می‌زند. با توجه به اینکه نرخ بهره برای چندین دهه در ژاپن بسیار پایین بوده است، بسیاری از سرمایه‌گذاران، وام گرفته و آن را به ارزهای دیگر تبدیل کرده و در دارایی‌های با بازده بالاتر سرمایه‌گذاری کرده‌اند. این سقوط که مانند دیگر بورس‌های دنیا و سنگین‌تر از زمان کرونا بود، ناشی از تصمیم بانک مرکزی ژاپن مبنی بر افزایش نرخ بهره به بالاترین سطح از سال ۲۰۰۸ و انتظار کاهش نرخ بهره توسط فدرال رزرو و همچنین ترس از رکود اقتصادی آمریکا و چین رخ داده بود.

نمودار ۱۴- روند شاخص بورس نیکی ژاپن (N225) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

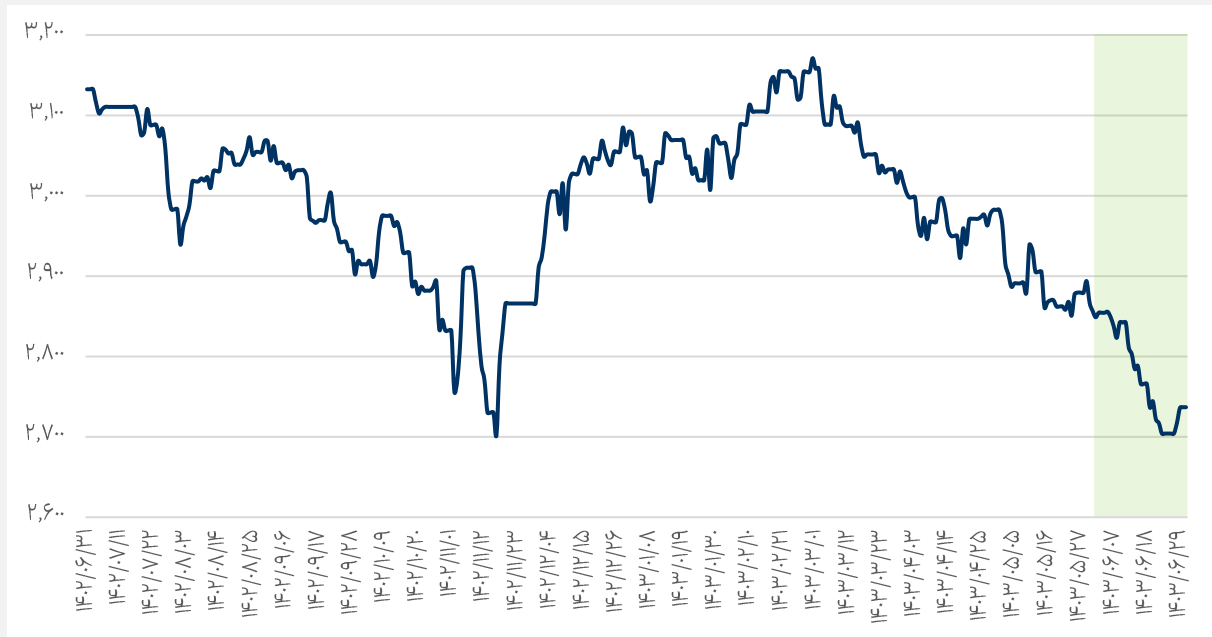

۱-۳-۵-۲- چین

بحران کنونی بازار سهام چین، ریشه در عوامل متعدد و پیچیده‌ای دارد که به صورت ترکیبی بر هم اثر گذاشته‌اند. تشدید عرضه سهام، کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران و افزایش نگرانی‌ها نسبت به آینده اقتصاد چین از جمله مهم‌ترین دلایل این بحران هستند. بحران بخش املاک که به عنوان یکی از ستون‌های اصلی اقتصاد چین شناخته می‌شود، تأثیر بسیار زیادی بر کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران داشته است. کاهش قیمت مسکن و افزایش بدهی‌های شرکت‌های املاک، نگرانی‌ها در مورد ثبات سیستم مالی چین را افزایش داده است. تنش‌های ژئوپلیتیک بین چین و ایالات متحده نیز بر تشدید بحران بازار سهام چین بی‌تأثیر نبوده است. افزایش تعرفه‌های تجاری، محدودیت‌های سرمایه‌گذاری و رقابت تکنولوژیکی، روابط اقتصادی دو کشور را تیره کرده و بر سرمایه‌گذاری خارجی در چین تأثیر منفی گذاشته است. همچنین، کند شدن رشد اقتصاد جهانی و کاهش تقاضا برای کالاهای چینی، بر صادرات و تولید این کشور تأثیر گذاشته و به تشدید بحران بازار سهام دامن زده است. سیاست‌های دولت چین نیز در تشدید این بحران بی‌تأثیر نبوده است. سیاست‌های سخت‌گیرانه دولت در حوزه‌های مختلف مانند فناوری و املاک، بر فعالیت کسب‌وکارها و سرمایه‌گذاری تأثیر منفی گذاشته است. همچنین، دخالت دولت در بازار سهام و تلاش برای حمایت از قیمت سهام، به جای ایجاد اعتماد، باعث افزایش نگرانی سرمایه‌گذاران شده است. پیامدهای این بحران برای چین و اقتصاد جهانی بسیار جدی است. کاهش رشد اقتصادی چین می‌تواند به کاهش رشد اقتصادی جهانی و افزایش بیکاری در این کشور منجر شود. همچنین، نوسانات بازارهای مالی جهانی و افزایش تنش‌های ژئوپلیتیک از دیگر پیامدهای این بحران هستند. برای خروج از این بحران، دولت چین باید اقدامات جدی و هماهنگی را انجام دهد. این اقدامات شامل تقویت بخش خصوصی، کاهش بدهی‌های شرکت‌ها، حمایت از مصرف‌کنندگان، بهبود روابط با سایر کشورها و اصلاحات ساختاری در اقتصاد چین است. همچنین، بانک مرکزی چین باید سیاست‌های پولی انعطاف‌پذیرتری را اتخاذ کند تا از رشد اقتصادی حمایت کند و در عین حال از افزایش تورم جلوگیری کند. در مجموع، بحران بازار سهام چین یک چالش جدی برای این کشور و اقتصاد جهانی است. برای عبور از این بحران، همکاری بین‌المللی و اتخاذ سیاست‌های درست و به‌موقع ضروری است.

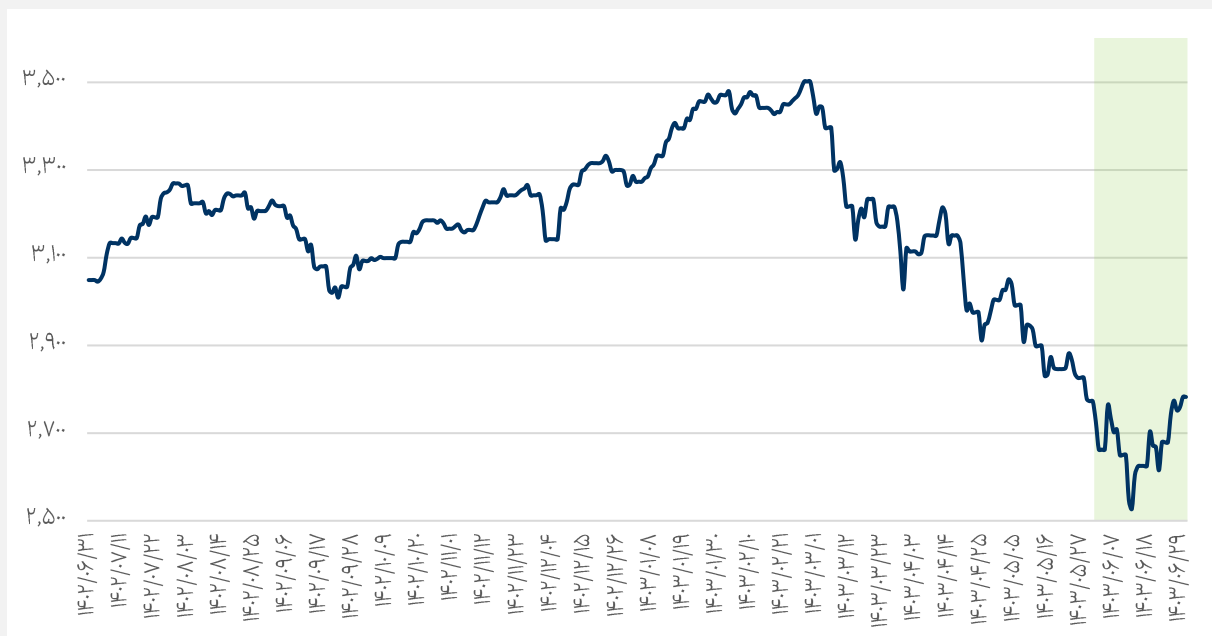
نمودار ۱۵- روند شاخص مرکب شانگهای چین (SSEC) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

۱-۵-۴- روسیه

شاخص بورس مسکو شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان ماه قبل ۰/۴ درصد افزایش یافت. این شاخص از ۲,۷۷۲ واحد در پایان مرداد به ۲,۷۸۲ واحد در پایان شهریور ماه رسید. شاخص بورس مسکو در شش ماه منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ حدود ۱۵ درصد در سال منتهی به تاریخ یاد شده نزدیک به ۹ درصد افت داشته است.

نمودار ۱۶- روند شاخص بورس روسیه (IMOEX) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

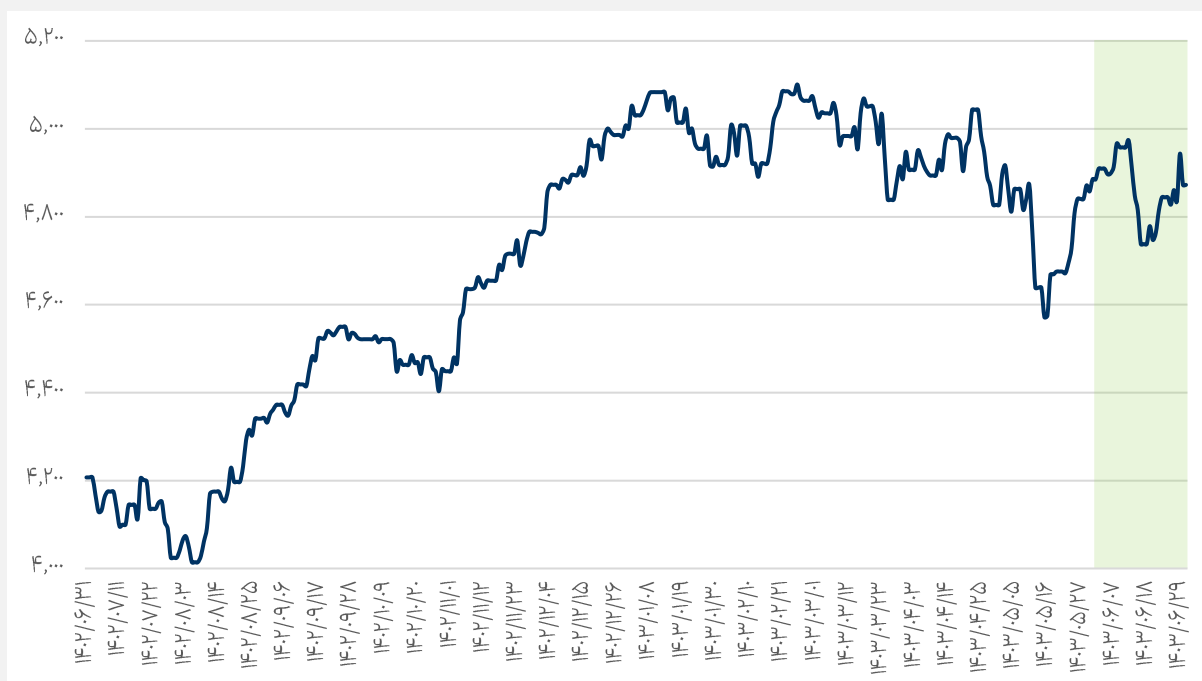
۱-۵-۵- اروپا

در دوره اخیر، عملکرد شاخص یورو استاکس که به عنوان یک نماینده مهم از بازار سرمایه اروپا شناخته می شود تحت تاثیر چند عامل اقتصادی و جهانی با چالشها و فرصتهایی روبرو شده است. یکی از اصلی ترین چالشها در دوره اخیر، نوسانات

پرشتاب بازار سرمایه اروپا بوده است. بسیاری از عوامل از جمله: مسائل اقتصادی جهانی و تغییرات سیاسی باعث افزایش نوسانات در بازار سهام اروپایی شده است. همین مساله باعث ایجاد عدم اطمینان برای سرمایه‌گذاران بوده است. تورم و مسائل اقتصادی دیگر، مانند بدهی‌های دولتی و تاثیرات آن‌ها بر سیاست‌های مالی چالش‌های مهمی برای بازار سهام اروپا ایجاد کرده‌اند. نگرانی‌های مرتبط با تورم و کاهش قدرت خرید مصرف‌کنندگان می‌توانند تاثیرات منفی بر عملکرد بازار سهام داشته باشند. تصمیمات موسسات مالی و پولی مانند بانک مرکزی اروپا و تغییر نرخ‌های بهره، تأثیر مستقیمی بر عملکرد بازار سهام دارند. تغییرات در سیاست‌های مالی و پولی می‌توانند ارزش اوراق بهادار و سهام را تحت تاثیر قرار دهند. در شهریور ۱۴۰۳ شاخص استاکس (که ۵۰ سهم از ۱۱ کشور عضو اتحادیه اروپا را شامل می‌شود) ۰/۳ درصد کاهش یافت. این شاخص از ۴,۸۸۵ واحد در پایان مرداد به ۴,۸۷۳ واحد در پایان شهریور ماه رسید. شاخص بورس مسکو در شش ماه منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ حدود ۳ درصد افت و در سال منتهی به تاریخ یاد شده نزدیک به ۱۶ درصد رشد داشته است.

نمودار ۱۷- روند شاخص STOXX50E در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

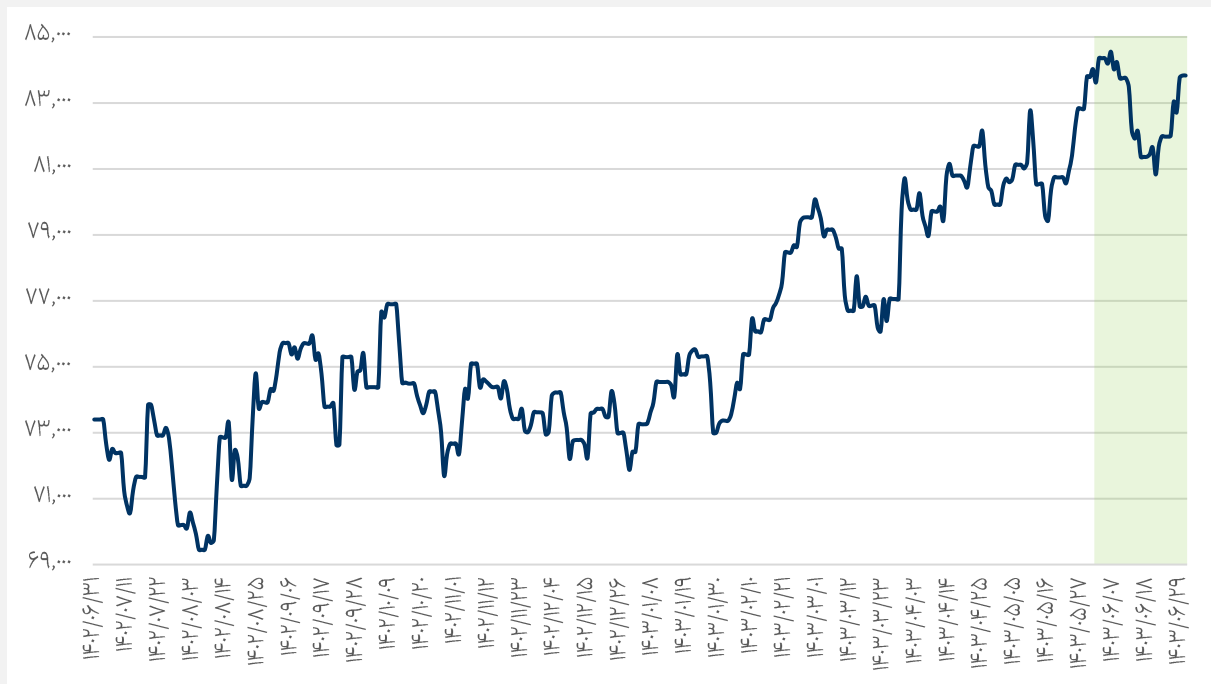

۱-۵-۶- صحرای آفریقا

بازار سرمایه در کشورهای قاره آفریقا به فعالیت‌های معدنی در این منطقه وابسته است و بسیاری از شرکت‌های استخراج‌کننده طلا، نفت و فلزات اساسی در بورس کشورهای این منطقه پذیرش شده‌اند و با رشد یا افت قیمت کالاهای یادشده، درآمد آن‌ها نیز افزایش یا کاهش پیدا می‌کند. آفریقای جنوبی حدود ۱۰ درصد از طلای جهان را عرضه می‌کند و بزرگترین صادرکننده مواد خام در جهان است. بورس ژوهانسبورگ با ارزش بازاری بیش از ۱,۰۰۰ میلیارد دلار، بزرگترین بورس آفریقا و بورس‌های نیجریه، مراکش و مصر نیز از دیگر بورس‌های مهم این قاره هستند. شاخص سهام بورس ژوهانسبورگ با ۱۹۶ واحد کاهش در شهریور ۱۴۰۳ از ۸۴,۰۲۶ واحد به ۸۳,۸۳۰ واحد رسید و بدین ترتیب این ماه را با بازدهی ۰/۲- درصدی به پایان رساند.

نمودار ۱۸- روند شاخص بورس آفریقای جنوبی (JALSH) در بازه زمانی ۱۴۰۳/۶/۳۱ تا ۱۴۰۲/۶/۳۱

جدول زیر مهمترین شاخص بورس‌ها در سرتاسر جهان و روند تغییرات آنها در بازه‌های زمانی یک ماهه، شش ماهه و یک سال منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ مقایسه شده است. از ابتدای سال ۱۴۰۳ تا پایان شهریور این سال شاخص بورس آفریقای جنوبی با ۱۶/۶ درصد رشد بیشترین بازدهی و شاخص بورس روسیه با کاهش حدود ۱۵ درصدی بیشترین افت را داشته است.

جدول ۶- شاخص بورس‌های مختلف دنیا در شهریور ۱۴۰۳ - دلار

تغییرات قیمت (%)			۳۱ شهریور ۱۴۰۲	۲۹ اسفند ۱۴۰۲	۳۱ مرداد ۱۴۰۳	۳۱ شهریور ۱۴۰۳	
یک سال گذشته	شش ماه گذشته	یک ماه گذشته					
۳۲.۰%	۱۰.۱%	۱.۵%	۴,۳۲۰.۱	۵,۱۷۸.۵	۵,۶۲۰.۹	۵,۷۰۲.۶	S&P500
۳۵.۹%	۱۱.۰%	۰.۲%	۱۳,۲۱۱.۸	۱۶,۱۶۶.۸	۱۷,۹۱۹.۰	۱۷,۹۴۸.۳	NASDAQ
۶.۱%	۳.۵%	۲.۹%	۴,۱۶۸.۶	۴,۲۷۲.۸	۴,۲۹۴.۹	۴,۴۲۱.۵	DFMGI
۱.۴%	۲.۳%	۳.۴%	۱۰,۳۲۳.۰	۱۰,۲۲۷.۶	۱۰,۱۱۹.۱	۱۰,۴۶۴.۲	QSI
۱۰.۳%	-۵.۷%	-۰.۹%	۱۰,۹۴۹.۴	۱۲,۸۰۴.۰	۱۲,۱۸۷.۴	۱۲,۰۸۰.۵	TASI
۱۶.۵%	-۵.۷%	-۰.۶%	۳۲,۴۰۲.۴	۴۰,۰۰۳.۶	۳۷,۹۵۱.۸	۳۷,۷۳۹.۵	N225
-۱۲.۶%	-۱۰.۶%	-۴.۲%	۳,۱۳۲.۴	۳,۰۶۲.۸	۲,۸۵۶.۶	۲,۷۳۶.۸	SSEC
-۸.۷%	-۱۴.۸%	۰.۴%	۳,۰۴۹.۱	۳,۲۶۵.۰	۲,۷۷۲.۴	۲,۷۸۲.۴	IMOEX
۱۵.۸%	-۲.۷%	-۰.۳%	۴,۲۰۷.۲	۵,۰۰۷.۹	۴,۸۸۵.۳	۴,۸۷۲.۶	STOXX50E
۱۴.۲%	۱۶.۶%	-۰.۲%	۷۳,۳۹۸.۸	۷۱,۸۶۸.۱	۸۴,۰۲۶.۲	۸۳,۸۳۰.۰	JALSH

۱-۶- فلزات اساسی

در این قسمت به بررسی بازدهی سنگ آهن، آلومینیوم و مس در بازه‌های زمانی یک ماهه، شش ماهه و یک سال منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ پرداخته شده است. روند قیمتی آنها نیز در یک سال منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ در نمودارهایی جداگانه ارائه شده است.

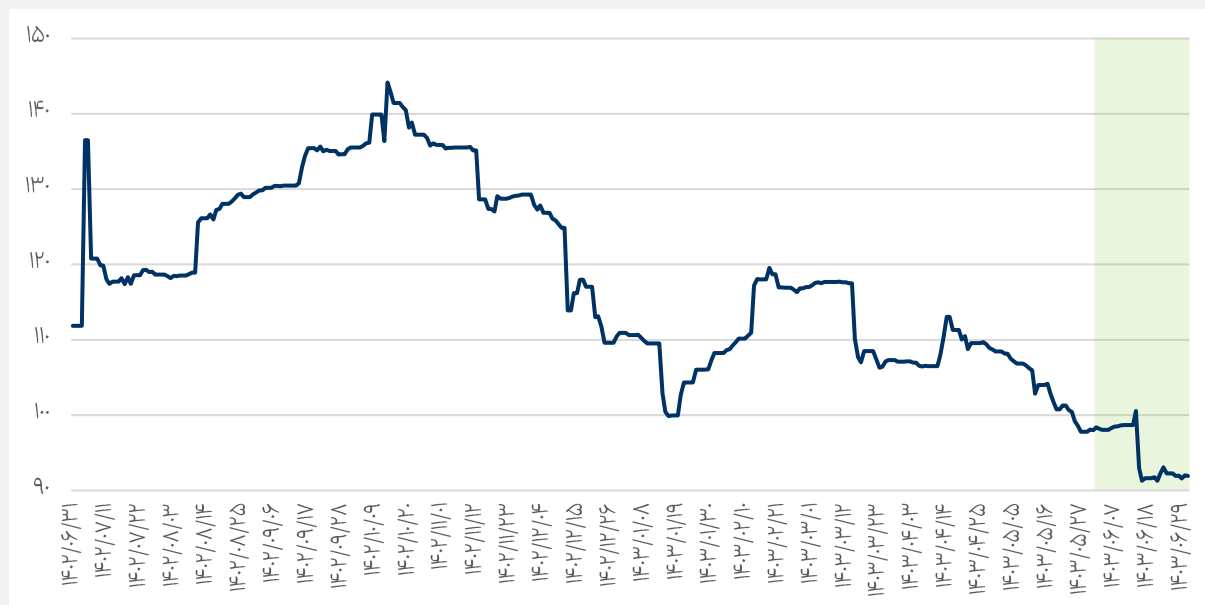
جدول ۷- تغییرات قیمت فلزات اساسی در شهریور ۱۴۰۳ - دلار

تغییرات قیمت (%)			۳۱ شهریور ۱۴۰۲	۲۹ اسفند ۱۴۰۲	۳۱ مرداد ۱۴۰۳	۳۱ شهریور ۱۴۰۳	
یک سال گذشته	شش ماه گذشته	یک ماه گذشته					
-۱۷.۰۸%	-۱۷.۰۱%	-۶.۰۲%	۱۱۱.۸	۱۱۰.۹	۹۸.۰	۹۱.۹	سنگ آهن
۱۰.۹%	۹.۵%	۰.۴%	۲,۲۴۱.۲	۲,۲۶۹.۲	۲,۴۷۵.۸	۲,۴۸۴.۹	آلومینیوم
۱۵.۱%	۵.۹%	۲.۸%	۸,۱۶۱.۶	۸,۸۷۰.۷	۹,۱۳۶.۰	۹,۳۹۳.۸	مس

۱-۶-۱- سنگ آهن

چین بزرگترین تولیدکننده فولاد و بزرگترین خریدار سنگ آهن در جهان است. حدود ۷۰ درصد محموله‌های دریایی سنگ آهن توسط این کشور خریداری می‌شود.^۱ قیمت سنگ آهن در پایان شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان ماه پیش حدود ۶ درصد کاهش یافت و قیمت هر تن این فلز که در انتهای مرداد ۹۱/۹ دلار بود به ۹۸ دلار رسید.

نمودار ۱۹- روند قیمت سنگ آهن در بازار جهانی در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

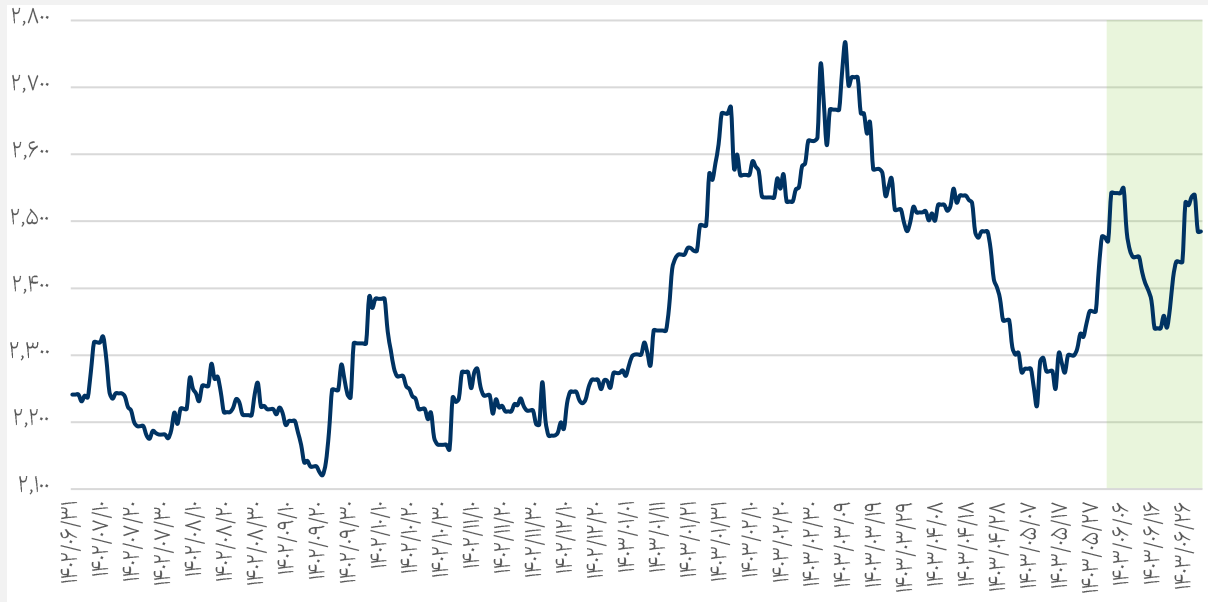
1. Column: Iron ore's short-term outlook at odds with longer optimism | Reuters

۱-۶-۲- آلومینیوم

قیمت آلومینیوم در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان ماه قبل ۰/۴ درصد افزایش یافت و از ۲,۴۷۶ دلار در هر تن به ۲,۴۸۵ دلار رسید. همچنین قیمت این فلز در شش ماه منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳، ۹/۵ درصد و در یک سال منتهی به این تاریخ حدود ۱۱ درصد افزایش داشته است.

نمودار ۲۰- روند قیمت آلومینیوم در بازار جهانی در بازه زمانی ۱۴۰۳/۶/۳۱ تا ۱۴۰۲/۶/۳۱

۱-۶-۳- مس

مس در صنایع مختلف از جمله ساخت و ساز ساختمان، تولید و انتقال برق، تولید محصولات الکترونیکی و ... مورد استفاده قرار می‌گیرد. قیمت این فلز که در فروردین ۱۴۰۱ به بیش از ۱۰,۰۰۰ دلار در هر تن رسیده بود، پس از حدود ۲ سال دوباره این قله تاریخ را فتح کرد. قیمت مس در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان ماه قبل حدود ۳ درصد افزایش یافت و از ۹,۱۳۶ دلار در هر تن به ۹,۳۹۴ دلار رسید.

نمودار ۲۱- روند قیمت مس در بازار جهانی در بازه زمانی ۱۴۰۳/۶/۳۱ تا ۱۴۰۲/۶/۳۱

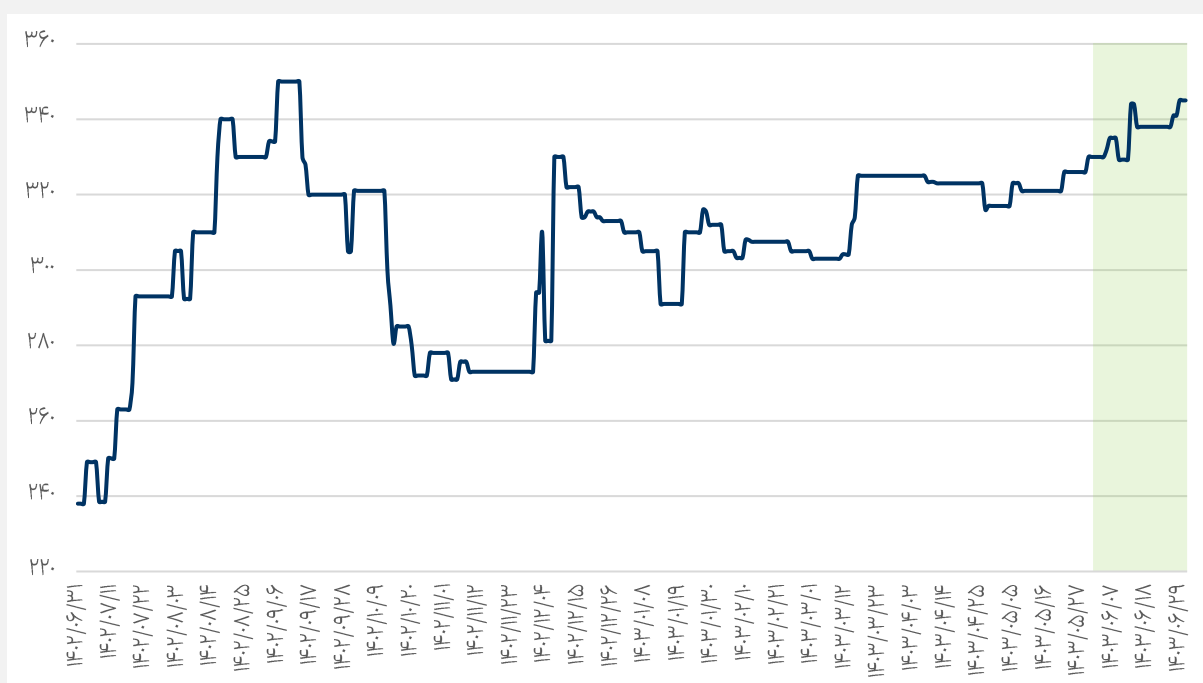

۷-۱- محصولات پتروشیمی

۷-۱-۱- متانول

متانول به عنوان یکی از محصولات استراتژیک در تولید بسیاری از محصولات نهایی مانند حلال‌ها، رنگ‌ها، پلاستیک‌ها و ضدیخ‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. تنوع مشتقات متانول و استفاده از آن در صنایع مختلف، این محصول را به عنوان یک کالای استراتژیک مطرح کرده است. ایران، چین، روسیه و عربستان سعودی، بزرگترین تولیدکنندگان متانول در جهان هستند. از مهم‌ترین منابع تولید متانول می‌توان به زغال سنگ و گاز طبیعی اشاره کرد. قیمت متانول در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان ماه قبل ۴/۵ درصد افزایش یافت و از ۳۳۰ دلار در هر تن به ۳۴۵ دلار رسید. همچنین قیمت این فلز در شش ماه منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ بیش از ۱۰ درصد و در یک سال منتهی به این تاریخ ۴۵ درصد افزایش داشته است.

نمودار ۲۲- روند قیمت قرارداد آتی متانول^۱ (بورس کالای شیکاگو) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱ - دلار

۷-۱-۲- اوره

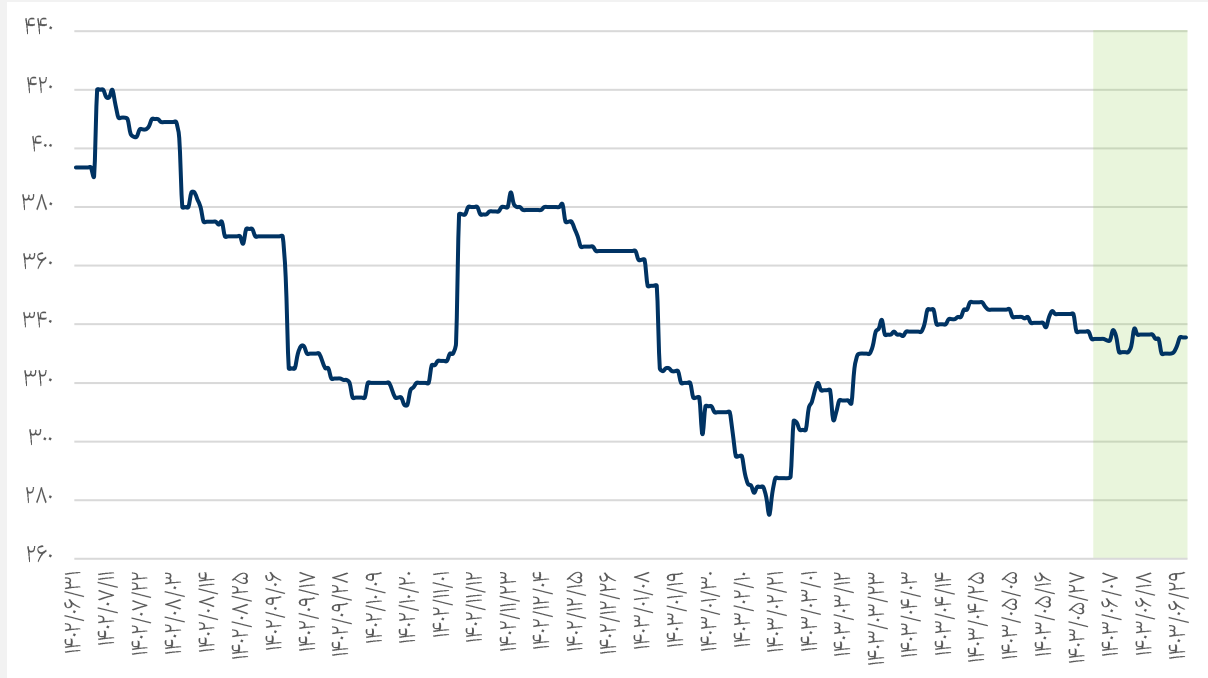
اوره یکی از شناخته شده‌ترین محصولات شیمیایی تولید شده در مجتمع‌های پتروشیمی است که به دلیل وجود نیتروژن در آن، خود را به عنوان پر مصرف‌ترین کود شیمیایی جهان معرفی کرده است. ایران به دلیل داشتن ذخایر گاز طبیعی، یکی از تولیدکنندگان بزرگ اوره در جهان است. تغییرات قیمت اوره می‌تواند هزینه تولید محصولات کشاورزی را تحت تأثیر قرار دهد. قیمت قرارداد آتی اوره در بورس شیکاگو (UMEC1) در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان ماه قبل تقریباً بدون تغییر بود و از

1. METHANOL T2 FOB RDM ICIS FUTURES (M2Tc1)

۳۳۵ دلار در هر تن به ۳۳۵/۵ دلار رسید. همچنین قیمت این فلز در شش ماه منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ حدود ۸ درصد و در یک سال منتهی به این تاریخ حدود ۱۵ درصد کاهش داشته است.

نمودار ۲۳- روند قیمت قرارداد آتی اوره^۱ (بورس کالای شیکاگو) در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱ - دلار

تحوّلات اقتصادی

ایران

بورس تهران

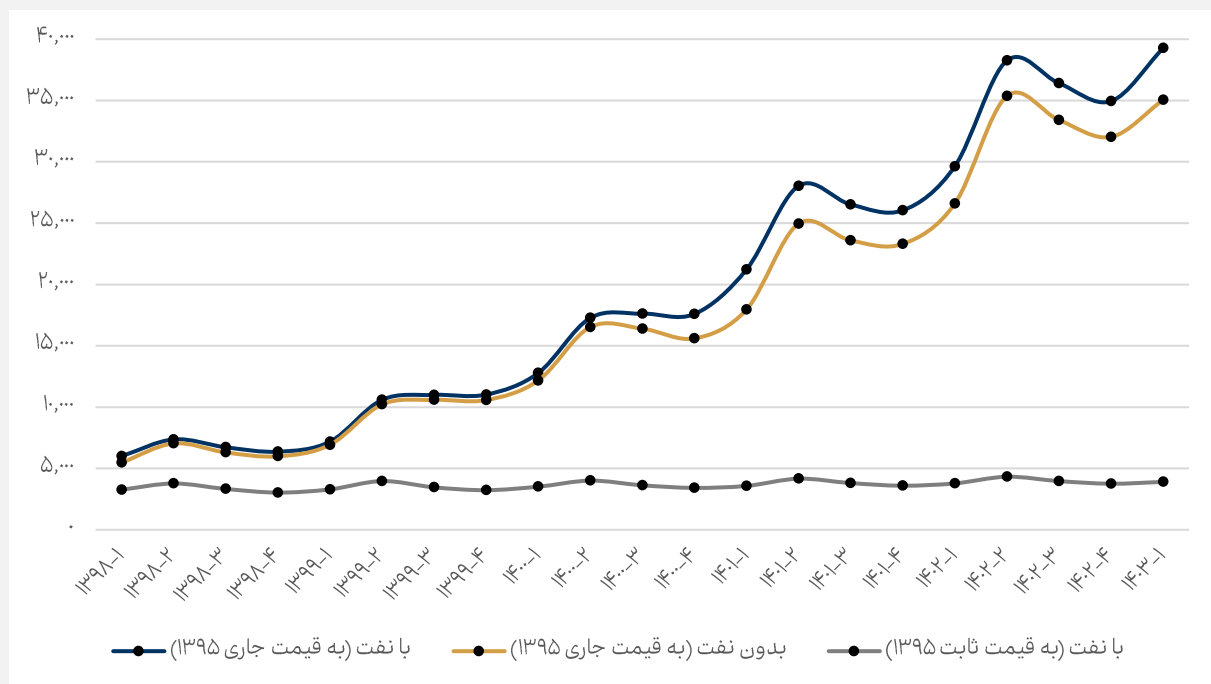
۲- تحولات اقتصادی ایران

۱-۲- حساب‌های ملی

۱-۱-۲- تولید ناخالص داخلی^۱

در میان شاخص‌های اقتصاد کلان، تولید ناخالص داخلی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. زیرا به‌عنوان مهم‌ترین شاخص عملکرد اقتصادی در تجزیه و تحلیل‌ها و ارزیابی‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی می‌نامند. بر اساس محاسبات مقدماتی و برآوردهای اولیه بانک مرکزی در خصوص تولید ناخالص داخلی کشور، نتایج اولیه نشان دهنده آن است که در سه ماهه اول سال ۱۴۰۳ تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه و به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ از ۳,۷۸۴ هزار میلیارد ریال در فصل اول سال ۱۴۰۲ به ۳,۹۰۵ هزار میلیارد ریال در سه ماهه سال ۱۴۰۳ افزایش یافته است. نتایج مقدماتی حاصل از بررسی روند تحولات ارزش افزوده فعالیت‌های اقتصادی حاکی از برآورد رشد اقتصادی ۳/۲ درصدی برای فصل اول سال ۱۴۰۳ است.

نمودار ۲۴- تولید ناخالص داخلی - هزار میلیارد ریال

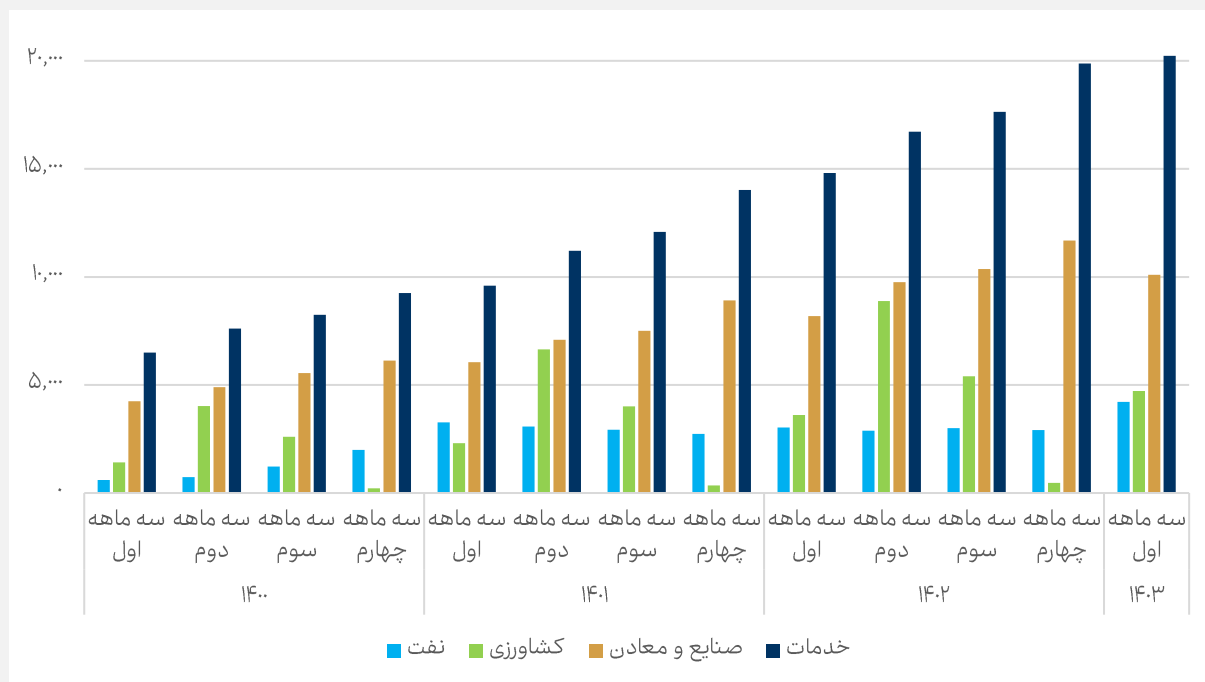
۲-۱-۲- ارزش افزوده در بخش‌های مختلف اقتصادی

بخش‌های اقتصادی در تولید ناخالص داخلی شامل صنایع و معادن، نفت، کشاورزی و خدمات است. در نمودار زیر به بررسی ارزش افزوده در بخش‌های مختلف اقتصادی به قیمت‌های جاری (سال پایه ۱۳۹۵) پرداخته شده است. برآورد ارزش افزوده

فعالیت‌های مختلف اقتصادی در سه ماهه اول سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد که علت عمده افزایش نرخ رشد تولید ناخالص داخلی را باید در افزایش ارزش افزوده فعالیت‌های گروه نفت و گاز، اطلاعات و ارتباطات و صنعت جستجو کرد. چنانکه سهم ارزش افزوده هر یک از فعالیت‌های یادشده در نرخ رشد ۳/۲ درصدی تولید ناخالص داخلی طی سه ماهه اول سال ۱۴۰۳ به ترتیب ۱/۰، ۰/۶ و ۰/۴ درصد برآورد شده است. در سه ماهه اول سال ۱۴۰۳ ارزش افزوده گروه کشاورزی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ به میزان ۳۵۲/۵ هزار میلیارد ریال برآورد شد که نسبت به دوره مشابه سال قبل ۳/۱ درصد افزایش یافته است. بر اساس محاسبات اولیه، ارزش افزوده گروه نفت در سه ماهه اول سال ۱۴۰۳ به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ به میزان ۴۲۴/۶ هزار میلیارد ریال برآورد شد که گویای رشد ۹/۵ درصدی نسبت به دوره مشابه سال قبل می‌باشد. نتایج حاصل از محاسبات مقدماتی در این زمینه نشان دهنده آن است که افزایش نرخ رشد ارزش افزوده این گروه در دوره یادشده، ناشی از افزایش تولید و صادرات نفت خام و گاز طبیعی نسبت به دوره مشابه سال قبل بوده است. گروه صنایع و معادن در سه ماهه اول سال ۱۴۰۳ از نرخ رشدی معادل ۳/۶ درصد برخوردار شد که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل ۰/۲ واحد درصد کاهش یافته و در نتیجه سهمی معادل ۰/۸ درصد از نرخ رشد ۳/۲ درصدی اقتصاد را در دوره مورد بررسی به خود اختصاص داده است.

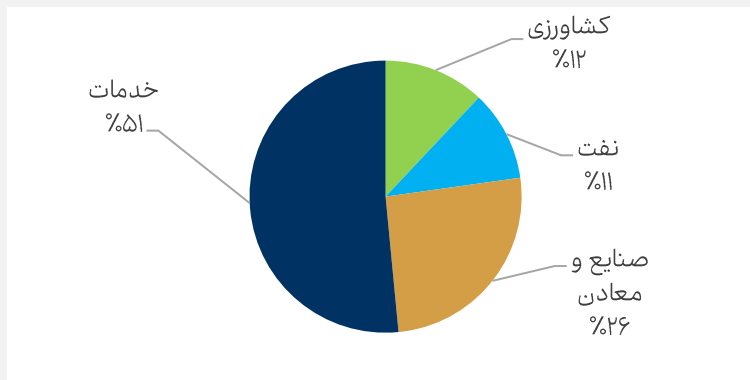
نمودار ۲۵- ارزش افزوده در بخش‌های مختلف اقتصادی به قیمت‌های جاری - هزار میلیارد ریال

نمودار زیر ترکیب بخش‌های مختلف اقتصادی در تولید ناخالص داخلی به به قیمت‌های جاری (سال پایه ۱۳۹۵) در سه ماهه چهارم ۱۴۰۲ را به تصویر کشیده است. بخش خدمات با در اختیار داشتن سهم ۵۱ درصدی، بیش از نیمی از تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص داده است.

نمودار ۲۶- ارزش افزوده در بخش‌های مختلف اقتصادی به قیمت‌های جاری - درصد

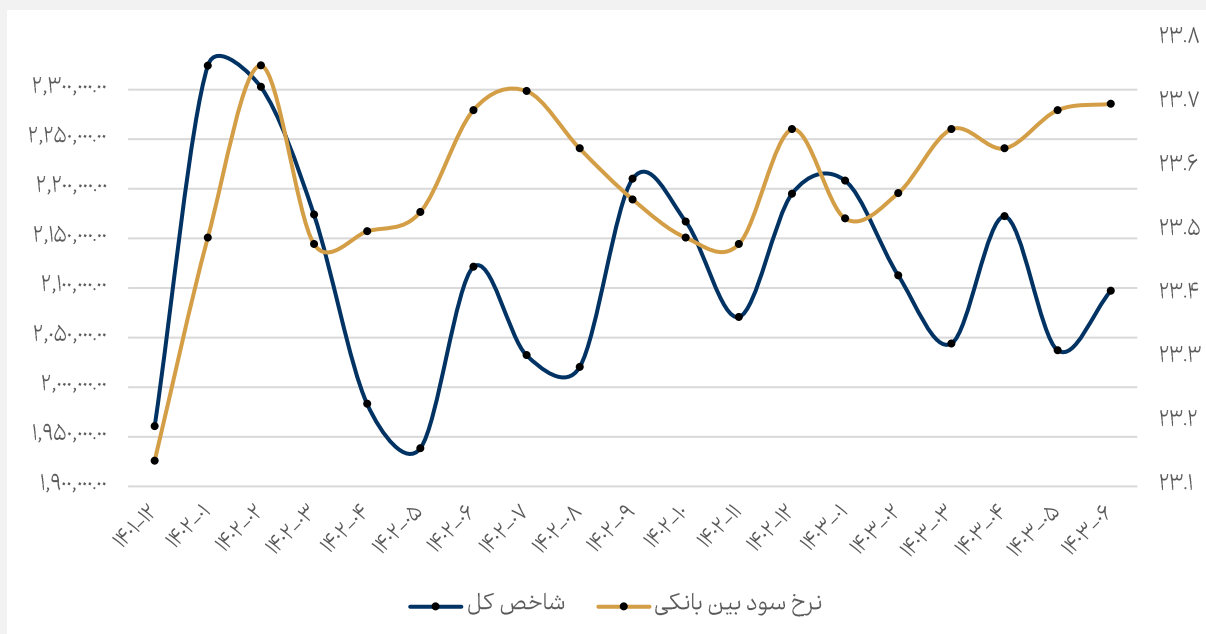

۲-۲- بازار پول

۱-۲-۲- نرخ سود بین بانکی

نرخ سود بین بانکی، نرخ بهره‌ای است که بانک‌ها برای قرض گرفتن پول از یکدیگر در بازار بین بانکی پرداخت می‌کنند. در صورتی که در پایان روز بانک کسری داشته باشد، برای تراز کردن حساب‌ها، از بانک‌های دیگر وام یا همان تسهیلات که عمدتاً یک شبه است، تحت عنوان تسهیلات شبانه دریافت می‌کند. این تسهیلات با نرخ سودی مشخص که از سوی بانک مرکزی تعیین شده، پرداخت می‌شود که به آن نرخ سود بین بانکی گفته می‌شود و مدت زمان آن از یک شب تا نهایت یک هفته است. نرخ سود بین بانکی بر نرخ سود بانکی اثرگذار است و افزایش این نرخ در مدت زمان طولانی می‌تواند سیگنالی برای رشد نرخ سود بانکی باشد. در مقابل کاهش این نرخ نیز سیگنال کاهش نرخ سود بانکی را می‌دهد. در واقع کاهش یا افزایش این نرخ، منجر به افزایش یا کاهش میزان سپرده‌گیری بانک‌ها برای تأمین نقدینگی لازم می‌شود. بانک‌ها با افزایش یا کاهش نرخ سود انگیزه سپرده‌گذاری را افزایش یا کاهش می‌دهند. نرخ سود بین بانکی در پایان شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان مرداد تقریباً تغییری نداشت و از ۲۳/۶۹ درصد در پایان مرداد به ۲۳/۷ درصد در پایان شهریور رسید. روند نرخ سود بازار بین بانکی از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا پایان شهریور ۱۴۰۳ در نمودار زیر به نمایش درآمده است.

نمودار ۲۷- نرخ سود بازار بین بانکی از انتهای ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

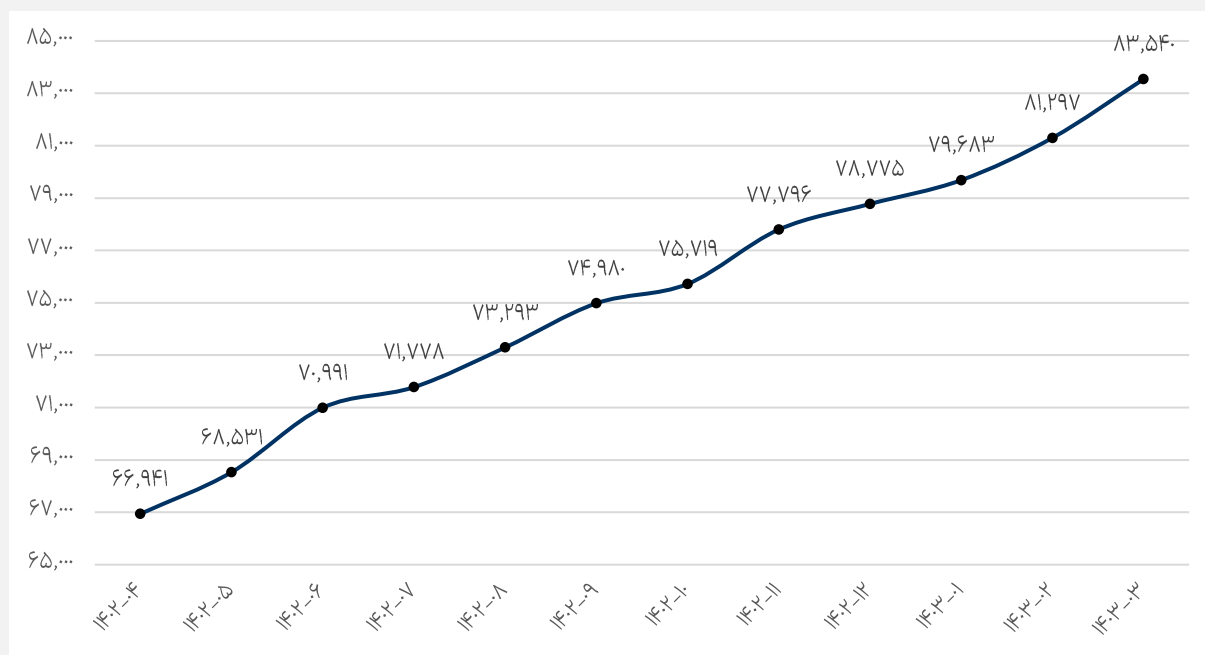

۲-۲-۲- تحولات پایه پولی و نقدینگی

۱-۲-۲-۲- نقدینگی

براساس آخرین اطلاعات بانک مرکزی، نقدینگی در پایان خرداد ۱۴۰۳ منتشر شده است. نمودار زیر به وضوح روند صعودی در رشد نقدینگی ایران در ۱۲ ماه منتهی به ۳۱ خرداد ۱۴۰۳ را نشان می‌دهد. این رشد چشمگیر که حدود ۲۶/۸ درصد برآورد شده، از ۶۵,۸۶۰ هزار میلیارد ریال در پایان خرداد ۱۴۰۲ به ۸۳,۵۴۰ هزار میلیارد ریال در پایان خرداد ۱۴۰۳ رسیده است.

نمودار ۲۸- رشد ۱۲ ماهه نقدینگی در بازه زمانی ۱۴۰۳/۶/۳۱ تا ۱۴۰۲/۶/۳۱

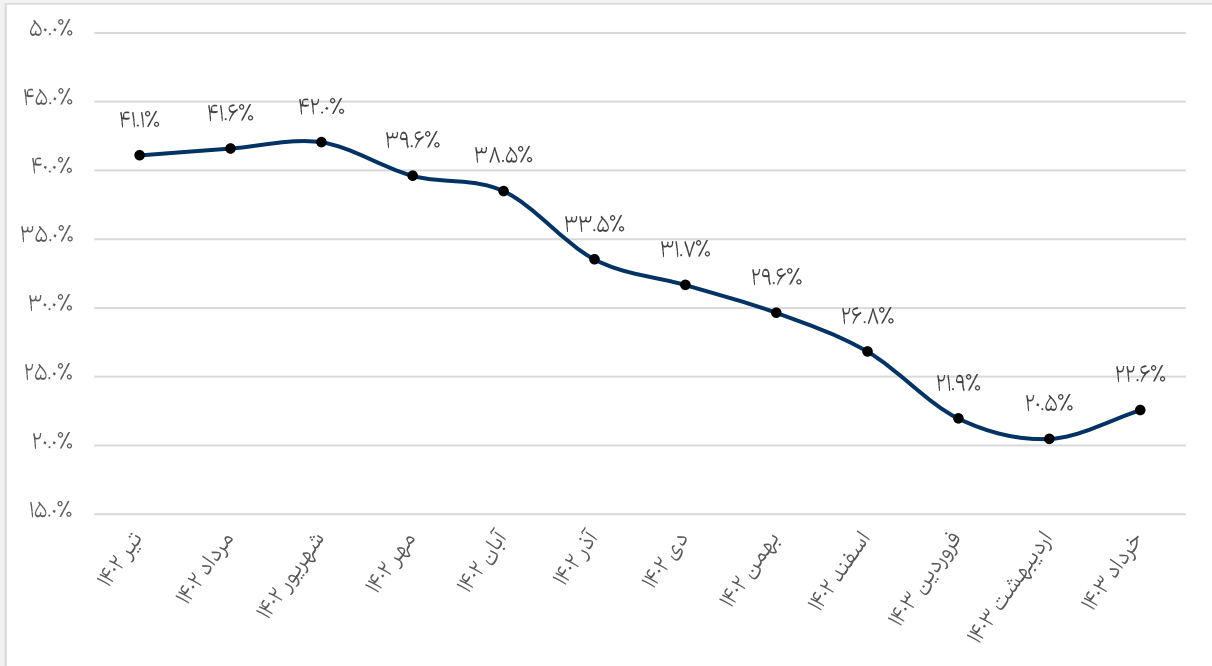
نقدینگی به مجموعه‌ای از پول نقد و دارایی‌های قابل تبدیل به پول نقد اطلاق می‌شود که به سرعت و با کمترین هزینه به پول نقد تبدیل می‌شوند. به عبارتی دیگر، به مجموع پول و شبه پول در اقتصاد یک کشور، نقدینگی می‌گویند. پول، طبق تعریف شامل اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به علاوه سپرده‌های دیداری است و شبه پول نیز شامل سپرده‌های غیردیداری است. در واقع، نقدینگی در اقتصاد ضریبی از پایه پولی است که توسط بانک مرکزی خلق شده است. عوامل موثر بر حجم نقدینگی در اقتصاد عمدتاً شامل سه بخش «خالص دارایی‌های خارجی سیستم بانکی»، «خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی» و «بدهی بخش غیردولتی به سیستم بانکی» است که مجموع موارد فوق به صورت پول و شبه پول در اقتصاد به گردش در می‌آید. در پایان خرداد ۱۴۰۳ سهم پول و شبه پول از نقدینگی به ترتیب ۲۴/۶٪ و ۷۵/۴٪ بوده است.

۲-۲-۲-۲- پایه پولی

بر اساس آخرین آمارهای مقدماتی بانک مرکزی، پایه پولی در پایان خرداد ۱۴۰۳ رقم ۱۱,۱۳۰ هزار میلیارد ریال را به ثبت رساند. بر این اساس رشد دوازده ماهه پایه پولی در خرداد ۱۴۰۳ به رقم ۲۳/۳ درصد رسید که در مقایسه با رقم ۴۲ درصدی در خرداد ۱۴۰۲، ۱۸/۷ درصد کاهش داشته است. پایه پولی در پایان خرداد ۱۴۰۳ نسبت به پایان سال گذشته رشدی معادل ۲/۱ درصد را تجربه کرده است.

نمودار ۲۹- رشد ۱۲ ماهه پایه پولی در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

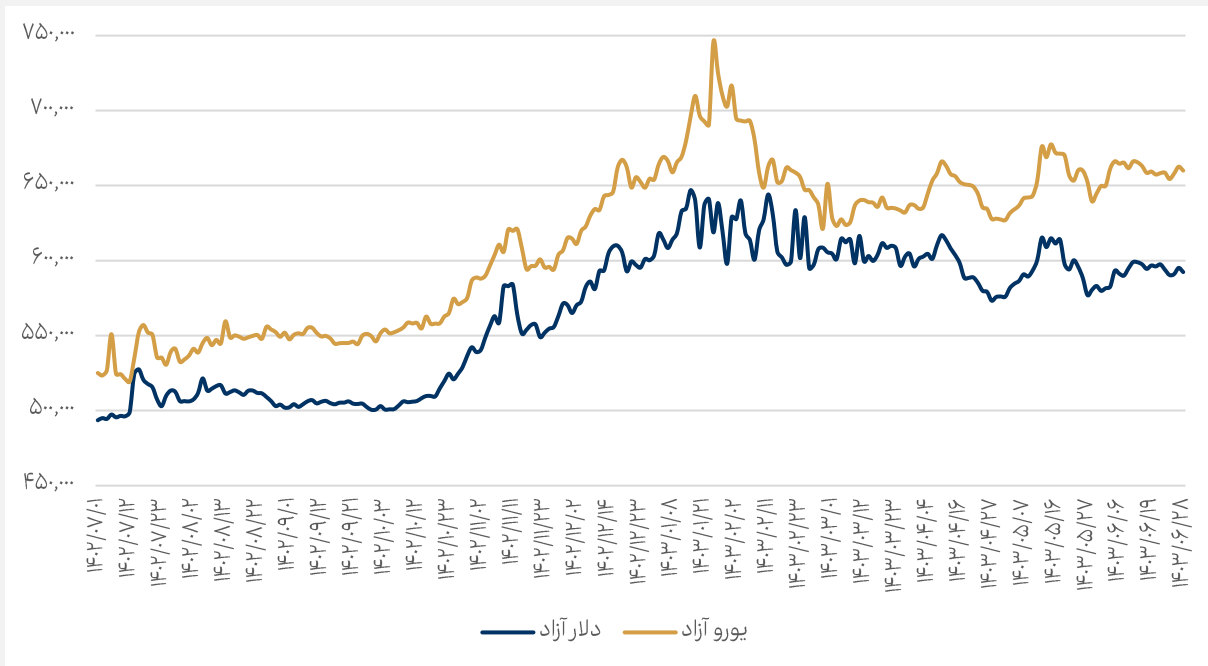

۳-۲- بازار ارز و سکه

۱-۳-۲- بازار ارز

در بازار آزاد نرخ دلار در پایان شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان مرداد حدود ۲ درصد افزایش یافت و به ۵۹۲,۳۵۰ ریال رسید. همچنین رشد نرخ یورو نیز تقریباً مانند دلار بود و به ۶۶۰,۰۰۰ ریال رسید. نرخ دلار در شش ماهه نخست سال جاری ۱/۸ افت و نرخ یورو ۰/۹ رشد داشته است.

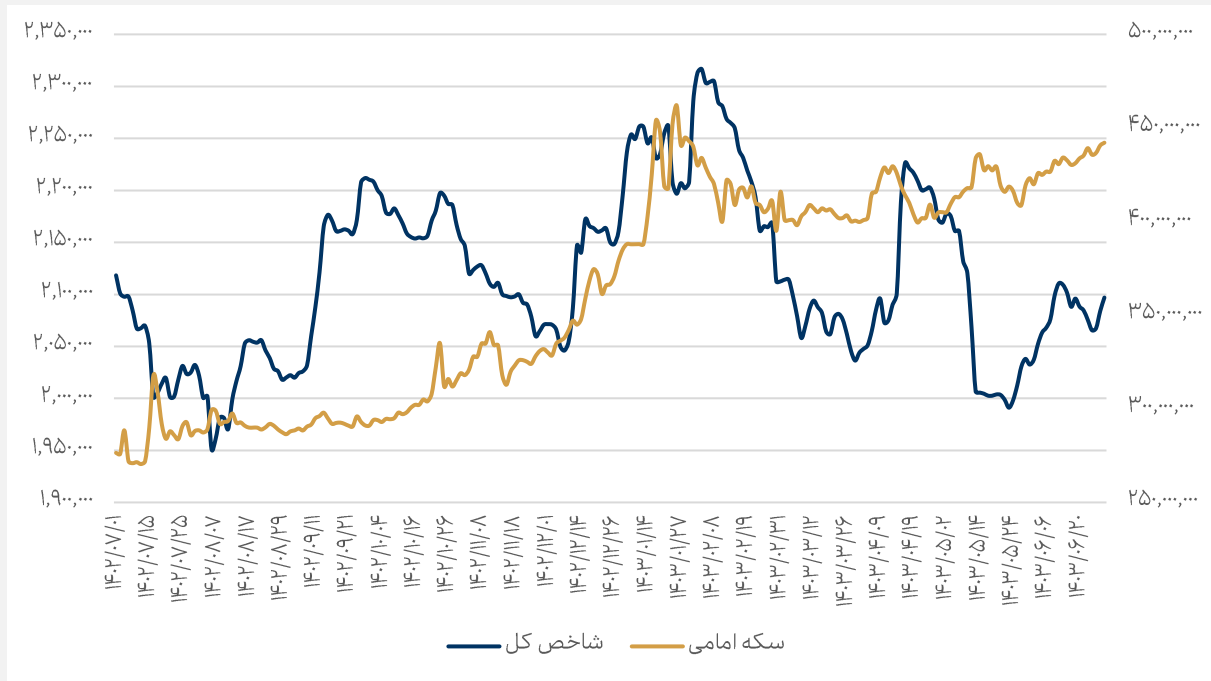
نمودار ۳۰- روند نرخ ارز در بازار آزاد در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

۳-۲- بازار سکه

در شهریور ماه ۱۴۰۳ قیمت سکه بهار آزادی نسبت به پایان ماه قبل ۵/۳ درصد افزایش یافت و از حدود ۴۲۰ میلیون ریال در پایان مرداد به بیش از ۴۴۰ میلیون ریال در پایان شهریور رسید.

نمودار ۳۱- روند قیمت سکه بهار آزادی در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

۲-۴- بازار سرمایه

۲-۴-۱- آمار کل معاملات

ارزش کل معاملات بورس تهران در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد این سال ۴/۶ درصد کاهش یافت و برابر ۱,۲۹۶,۱۱۹ میلیارد ریال بوده است. حجم کل معاملات نیز در این ماه نزولی بوده و نسبت به ماه قبل با ۷/۵ درصد افت همراه بوده و به ۱۵۸,۷۰۴ میلیون سهم رسید. ارزش کل معاملات بورس تهران در شش ماهه نخست سال ۱۴۰۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل نیز حدود ۳۸ درصد کاهش یافته است.

جدول ۸- آمار ارزش معاملات اوراق بهادار بورس تهران

شرح	ماهانه		شش ماهه منتهی به		تغییر (درصد)	
	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۲	ماهانه	شش ماهه
ارزش کل معاملات (میلیارد ریال)	۱,۲۹۶,۱۱۹	۱,۳۵۸,۹۲۹	۷,۸۳۵,۱۴۳	۱۲,۵۹۶,۳۴۸	-۴.۶%	-۳۷.۸%
حجم کل معاملات (میلیون سهم)	۱۵۸,۷۰۴	۱۷۱,۵۱۱	۹۸۷,۰۱۱	۱,۶۳۱,۵۹۳	-۷.۵%	-۳۹.۵%
دفعات معاملات	۴,۷۶۸,۱۵۴	۵,۵۰۱,۶۱۲	۳۵,۱۲۶,۱۳۹	۸۷,۷۵۳,۴۹۶	-۱۳.۳%	-۶۰.۰%

۲-۴-۲- آمار معاملات به تفکیک بازارها

ارزش کل معاملات بازار سهام در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به ماه پیشین، ۵/۶ درصد کاهش یافت است. در شهریور ۱۴۰۳، ارزش معاملات بازار بدهی نیز با افت ۱۶/۳ درصدی همراه بوده و از ۱۰۳،۴۵۸ میلیارد ریال در مرداد به ۸۶،۵۵۴ میلیارد ریال در شهریور رسیده است. در بازه زمانی یاد شده علاوه بر بازار سهام و بازار بدهی، ارزش معاملات صندوق‌های قابل معامله نیز کاهش ۲/۹ درصدی را تجربه کرده است. در دو بازار مشتقه و بازار سرمایه‌گذاری حرفه‌ای، ارزش معاملات بر خلاف ۳ بازار دیگر افزایش یافته و ارزش معاملات این دو بازار به ترتیب رشدی معادل ۳/۳ و ۸۶/۳ درصد داشته است.

جدول ۹- آمار ارزش معاملات اوراق بهادار بورس تهران به تفکیک بازارها - میلیارد ریال

شرح	ماه منتهی به		۶ ماه منتهی به		تغییر (درصد)	
	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۲	ماهانه	شش ماهه
بازار سهام	۴۰۹,۷۰۶	۴۳۳,۹۱۲	۲,۷۳۴,۲۱۹	۸,۱۹۴,۴۸۷	-۵.۶%	-۶۶.۶%
بازار بدهی	۸۶,۵۵۴	۱۰۳,۴۵۸	۶۵۸,۹۶۶	۵۸۵,۳۵۰	-۱۶.۳%	۱۲.۶%
بازار مشتقه	۱۸,۱۹۳	۱۷,۶۱۸	۱۳۶,۰۲۸	۱۳۳,۴۹۴	۳.۳%	۱.۹%
بازار سرمایه‌گذاری حرفه‌ای	۲,۴۸۰	۱,۳۳۱	۱۰,۸۷۲	-	۸۶.۳%	-
صندوق‌های سرمایه‌گذاری	۷۷۹,۱۸۷	۸۰۲,۶۰۹	۴,۲۹۵,۰۵۷	۳,۶۸۳,۰۱۷	-۲.۹%	۱۶.۶%

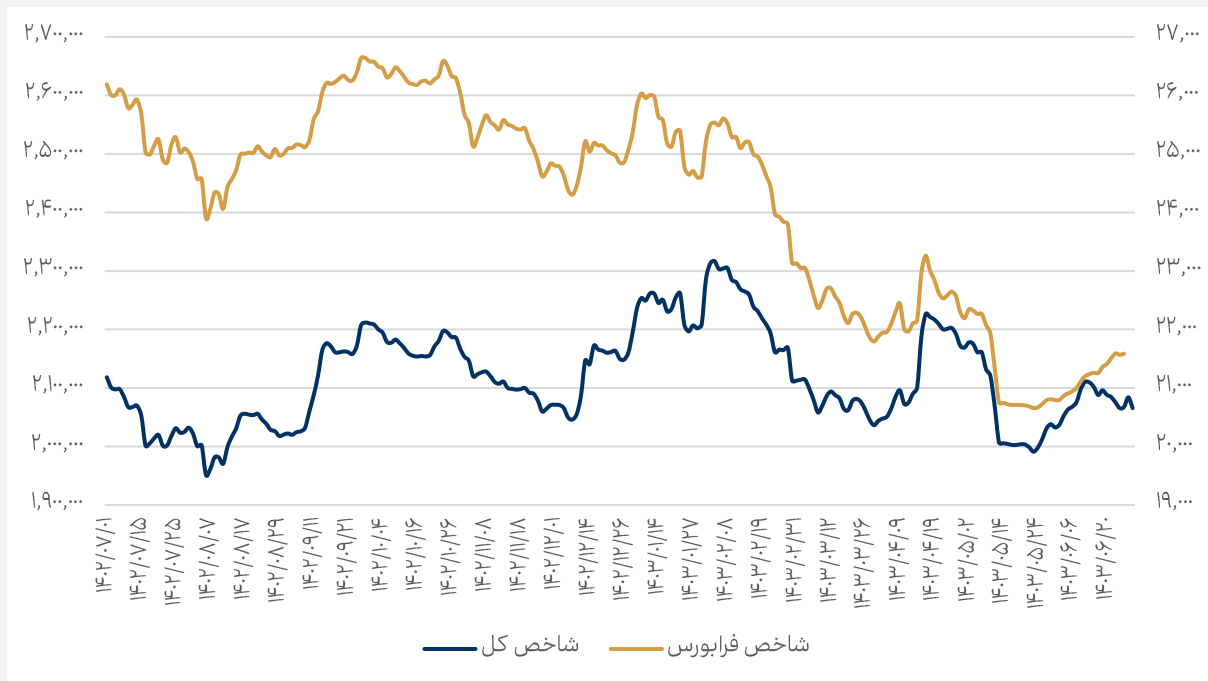
۲-۴-۳- شاخص‌های بازار سرمایه

شاخص کل (ارزش-وزنی) بورس تهران در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ماه حدود ۳ درصد رشد داشت و از ۲,۰۳۷,۲۰۹ واحد در پایان مرداد به ۲,۰۹۷,۰۰۵ واحد در پایان شهریور رسید. در این بازه زمانی شاخص کل هم‌وزن با رشد قابل توجه ۷/۶ درصدی همراه بود و از ۶۳۹,۰۳۰ واحد به ۶۸۷,۶۰۵ واحد رسید. در این بازه زمانی هر دو شاخص کل (ارزش-وزنی و هم‌وزن) فرابورس ایران نیز افزایش یافتند و به ترتیب بیش از ۵ و بیش از ۹ درصد رشد داشتند.

جدول ۱۰- شاخص‌های بورس تهران و فرابورس ایران

شرح	شهریور ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	شهریور ۱۴۰۲	تغییر (درصد)	
				ماهانه	سالانه
شاخص کل بورس (ارزش‌وزنی)	۲,۰۹۷,۰۰۵	۲,۰۳۷,۲۰۹	۲,۱۲۱,۲۱۳	۲.۹%	-۱.۱%
شاخص کل بورس (هم‌وزن)	۶۸۷,۶۰۵	۶۳۹,۰۳۰	۷۲۱,۸۰۰	۷.۶%	-۴.۷%
شاخص کل فرابورس (ارزش‌وزنی)	۲۱,۸۴۸	۲۰,۷۹۷	۲۶,۲۱۸	۵.۱%	-۱۶.۷%
شاخص کل فرابورس (هم‌وزن)	۱۲۰,۴۴۱	۱۱۰,۱۴۳	۱۲۹,۰۴۴	۹.۳%	-۶.۷%

نمودار ۳۲- شاخص کل بورس تهران و فرابورس ایران در بازه زمانی ۱۴۰۳/۶/۳۱ تا ۱۴۰۲/۶/۳۱

۲-۵- تورم و بیکاری

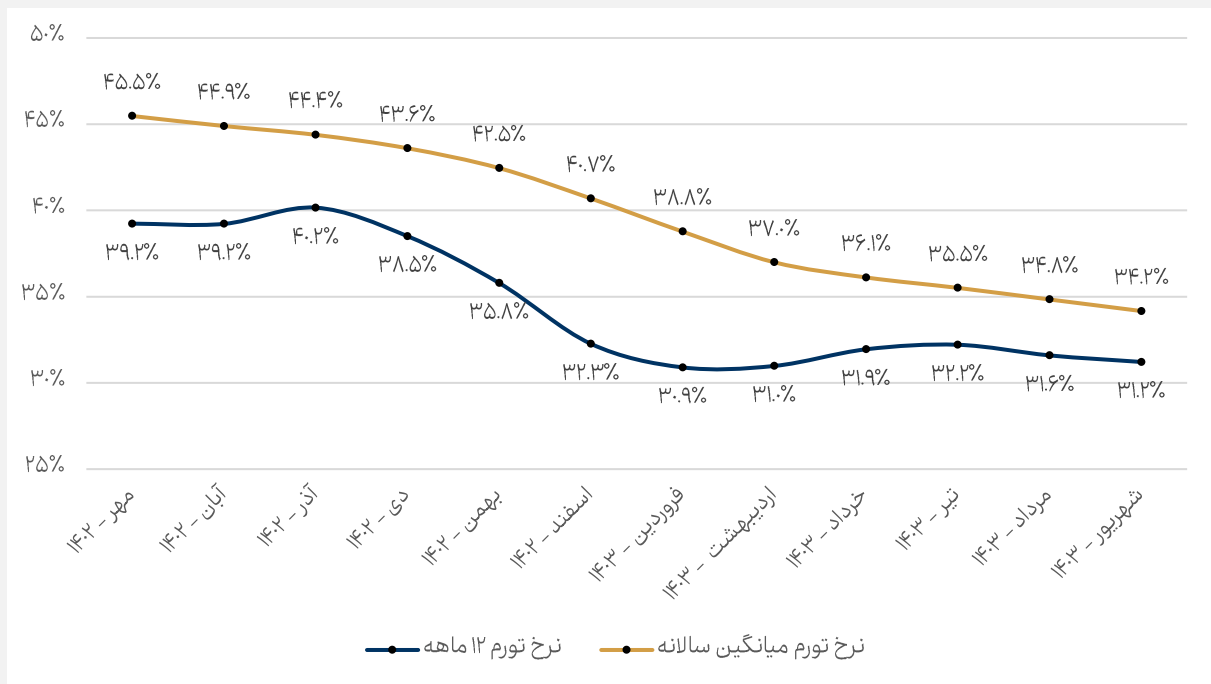
۲-۵-۱- تورم

طبق اعلام مرکز آمار در شهریور ماه ۱۴۰۳، شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای کشور به عدد ۲۶۴/۷ واحد رسیده است که نسبت به ماه قبل ۱/۷ درصد و در دوازده ماه منتهی به ماه جاری ۳۴/۲ درصد افزایش داشته است. در شهریور ماه ۱۴۰۳ تورم نقطه به نقطه (منظور از تورم نقطه به نقطه، درصد تغییر عدد شاخص قیمت نسبت به ماه مشابه سال قبل است) خانوارهای کشور ۳۱/۲ درصد بوده است؛ یعنی خانوارهای کشور به طور میانگین ۳۱/۲ درصد بیشتر از شهریور ماه ۱۴۰۲ برای خرید یک مجموعه کالا و خدمات یکسان هزینه کرده‌اند. تورم نقطه به نقطه شهریور ماه ۱۴۰۳ در مقایسه با ماه قبل ۰/۴ درصد کاهش داشته است.

در شهریور ماه ۱۴۰۳ تورم ماهانه (منظور از تورم ماهانه، درصد تغییر عدد شاخص قیمت نسبت به ماه قبل است) خانوارهای کشور برابر ۱/۷ درصد بوده است. تورم ماهانه برای گروه‌های عمده "خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات" ۰/۹ درصد و برای گروه عمده "کالاهای غیرخوراکی و خدمات" ۲/۱ درصد بوده است.

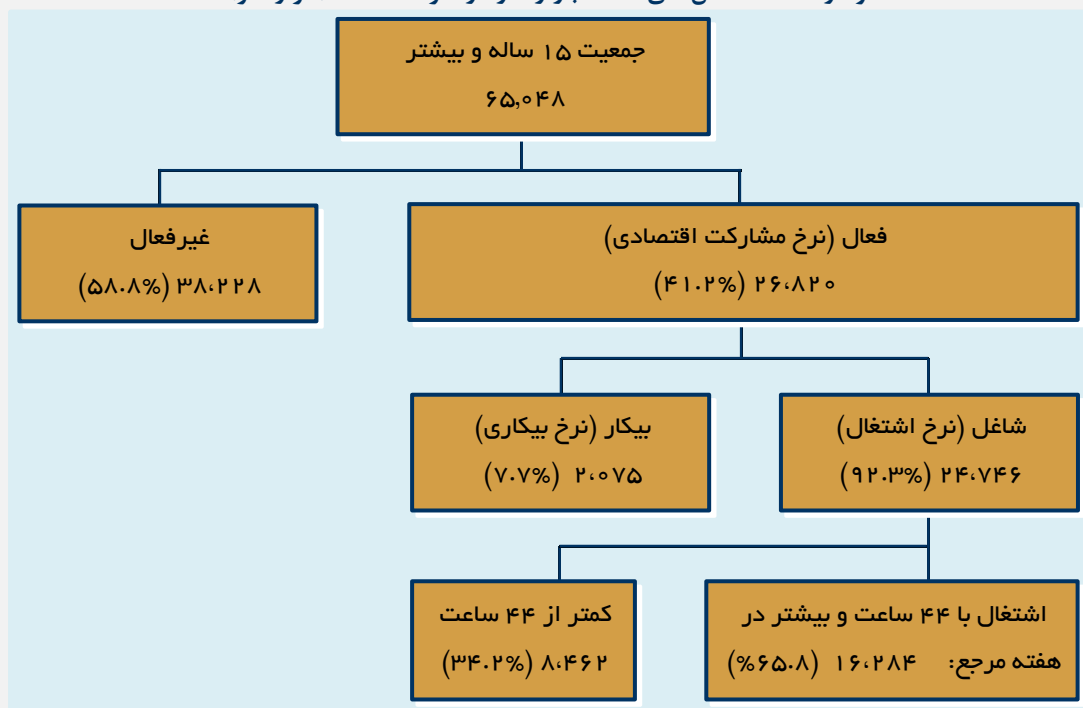
نمودار ۳۳- تورم میانگین سالانه و تورم نقطه‌ای در بازه زمانی ۱۴۰۲/۶/۳۱ تا ۱۴۰۳/۶/۳۱

۲-۵-۲- بیکاری

براساس نتایج آخرین گزارش مرکز آمار در بهار ۱۴۰۳، شاخص‌های عمده بازار کار در این فصل عمده‌ترین شاخص‌های بازار کار و تغییرات آن در بهار ۱۴۰۳ نسبت به زمستان ۱۴۰۲ در جدول ۱ ارائه شده است. در جدول ۲ نیز شاخص‌های عمده بازار کار به تفکیک استان ارائه شده است. نمودار ۱ شاخص‌های عمده بازار کار در بهار ۱۴۰۳ را در یک نگاه نشان می‌دهد. مرکز آمار ایران، آخرین گزارش خود را در مورد نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در بهار ۱۴۰۳ منتشر کرد. براساس این گزارش، شاخص‌های عمده بازار کار در بهار ۱۴۰۳ در نمودار زیر به نمایش درآمده است.

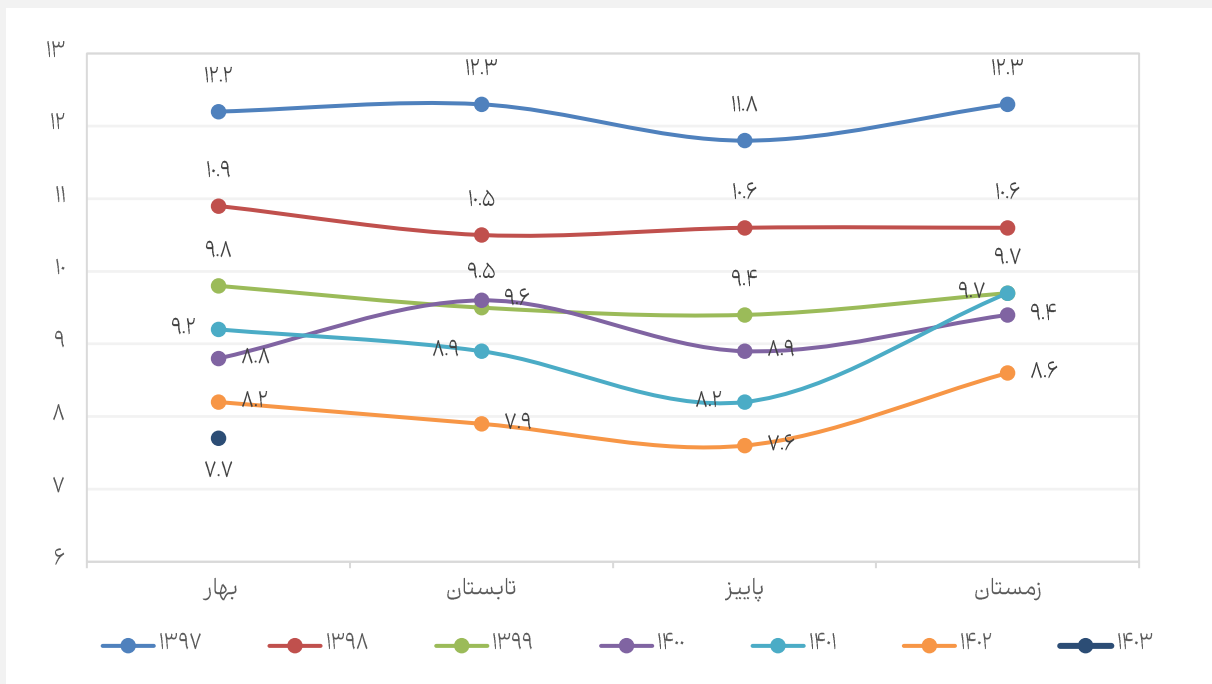
نمودار ۳۴- شاخص‌های عمده بازار کار در خرداد ۱۴۰۳ (هزار نفر)

بررسی نرخ مشارکت اقتصادی (نرخ فعالیت) جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر نشان می‌دهد که ۴۱.۲ درصد جمعیت در سن کار (۱۵ ساله و بیش‌تر) از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند؛ یعنی در گروه شاغلان یا بیکاران قرار گرفته‌اند. بررسی روند تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی کل کشور نشان می‌دهد که این شاخص، نسبت به فصل مشابه در سال قبل (بهار ۱۴۰۲)، تغییری نداشته است. بررسی اشتغال در بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی نشان می‌دهد که بخش خدمات با ۵۲.۴ درصد بیش‌ترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داده است. در مراتب بعدی، بخش‌های صنعت با ۳۳.۰ و کشاورزی با ۱۴.۵ درصد قرار دارند. سهم شاغلان بخش کشاورزی و بخش صنعت در بهار ۱۴۰۳ نسبت به فصل مشابه سال قبل به ترتیب ۱.۰ و ۰.۱ درصد کاهش و سهم شاغلان بخش خدمات ۱.۱ درصد افزایش داشته است. بررسی نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر فارغ‌التحصیل آموزش عالی، نشان می‌دهد ۱۱.۶ درصد از جمعیت فعال فارغ‌التحصیل آموزش عالی بیکار بوده‌اند. این نرخ در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط روستایی نسبت به نقاط شهری بیش‌تر بوده است. بررسی روند تغییرات این نرخ حاکی از کاهش ۰.۵ درصدی در بهار ۱۴۰۳ نسبت به فصل مشابه سال قبل است.

نمودار ۳۵- نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر در فصول متوالی - سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۳ (درصد)

در بهار ۱۴۰۳ سهم جمعیت بیکار فارغ‌التحصیل آموزش عالی از کل بیکاران ۴۳.۰ درصد بوده است. این سهم در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بالاتر است. بررسی تغییرات این شاخص نشان می‌دهد که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۲.۲ درصد افزایش داشته است. در بهار ۱۴۰۳ سهم جمعیت شاغل فارغ‌التحصیل آموزش عالی از کل شاغلان ۲۷.۶ درصد بوده است. این سهم در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بالاتر است. بررسی تغییرات این شاخص نشان می‌دهد که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۱.۱ درصد افزایش یافته است.

۲-۶- تجارت خارجی و مبادلات بین‌المللی

در چهار ماهه نخست سال ۱۴۰۳، میزان صادرات قطعی کالاهای غیرنفتی کشور (به استثنای نفت خام، نفت کوره و نفت سفید و همچنین بدون صادرات از محل تجارت چمدانی) بالغ بر ۴۷,۹۷۸ هزار تن و به ارزش ۱۷,۴۶۳ میلیون دلار بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، افزایشی ۴/۰۵ درصدی در وزن و ۸/۱۵ درصدی در ارزش دلاری داشته است. همچنین میزان واردات کشور در این مدت، با افزایشی ۵/۷۵ درصدی در وزن و ۱/۵۳ درصدی در ارزش دلاری در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، به ارقام ۱۲,۵۹۲ هزار تن و ۱۹,۹۴۹ میلیون دلار رسیده است.

جدول ۱۱- آمار صادرات قطعی کالاهای غیرنفتی (بدون احتساب نفت و تجارت چمدانی) و واردات - ۴ ماهه نخست سال ۱۴۰۳

فعالیت	چهار ماهه نخست سال ۱۴۰۳		چهار ماهه نخست سال ۱۴۰۲		تغییرات نسبت به مدت مشابه سال قبل (%)	
	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	وزن	دلار
صادرات	۴۷,۹۷۸	۱۷,۴۶۳	۴۶,۱۰۹	۱۶,۱۴۸	۴/۰۵	۸/۱۵
واردات	۱۲,۵۹۲	۱۹,۹۴۹	۱۱,۹۰۷	۱۹,۶۴۹	۵/۷۵	۱/۵۳

۲-۶-۱- کشورهای عمده مقصد صادرات

طی چهار ماهه نخست سال ۱۴۰۳، بیشترین میزان صادرات کشور، به مقصد کشورهای چین، با رقمی بالغ بر ۴,۷۷۸ میلیون دلار و سهم ۲۷/۴ درصد از کل ارزش صادرات، عراق با ۳,۶۲۲ میلیون دلار و سهم ۲۰/۷ درصد، امارات متحده عربی با ۲,۳۶۵ میلیون دلار و سهم ۱۳/۵ درصد، ترکیه با ۱,۶۷۹ میلیون دلار و سهم ۹/۶ درصد و کشور افغانستان با ۷۰۱ میلیون دلار و سهم ۴ درصد از کل ارزش، صورت گرفته است.

۲-۶-۲- کشورهای عمده طرف معامله واردات

طی چهار ماهه نخست سال ۱۴۰۳ کشور امارات متحده عربی، با اختصاص رقمی بالغ بر ۶,۱۵۷ میلیون دلار و سهمی در حدود ۳۰/۸۶ درصد از کل ارزش واردات، در جایگاه نخست کشورهای طرف معامله قرار گرفته است. همچنین کشورهای چین با ۵,۳۸۷ میلیون دلار و سهم ۲۷ درصد، ترکیه با ۲,۶۵۶ میلیون دلار و سهم ۱۳/۳ درصد، آلمان با ۷۳۷ میلیون دلار و سهم ۳/۷ درصد و هند با ۶۳۲ میلیون دلار و سهم ۳/۲٪ از کل ارزش واردات، جزو کشورهای عمده طرف معامله واردات بوده‌اند.

جدول ۱۲- مقاصد و مبادی عمده تجارت خارجی

ردیف	مقاصد عمده صادراتی	سهم ارزشی از کل صادرات	ردیف	مبادی عمده وارداتی	سهم ارزشی از کل واردات
۱	چین	۲۷/۳۶	۱	امارات متحده عربی	۳۰/۸۶
۲	عراق	۲۰/۷۴	۲	چین	۲۷/۰۰
۳	امارات متحده عربی	۱۳/۵۴	۳	ترکیه	۱۳/۳۱
۴	ترکیه	۹/۶۲	۴	آلمان	۳/۶۹
۵	افغانستان	۴/۰۱	۵	هند	۳/۱۷

طی چهار ماهه نخست سال ۱۴۰۳ میزان ترانزیت خارجی کشور به وزن ۷,۶۲۲ هزار تن بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۵۸/۶٪ رشد داشته است.

۳- جمع‌بندی

۳-۱- اقتصاد جهان

۱. در شهریور ماه ۱۴۰۳، بانک مرکزی آمریکا (فدرال رزرو) برای اولین بار از سال ۲۰۲۰ و شروع همه‌گیری کرونا، نرخ بهره را در اقتصاد آمریکا نیم درصد (معادل ۵۰ واحد) کاهش داد از ۵/۵ درصد به ۵ درصد رساند. اگرچه از مدت‌ها پیش اقتصاددانان و فعالان اقتصادی در انتظار این اقدام فدرال رزرو بودند اما کاهش نرخ بهره به این اندازه یک حرکت تهاجمی محسوب می‌شود که با توجه به مدت‌زمان باقی‌مانده تا انتخابات آمریکا، برخی تحلیلگران آن را یک اقدام سیاسی هم تلقی می‌کنند؛ اقدامی که وزنه معادلات را به نفع دموکرات‌ها سنگین‌تر می‌کند. کاهش نرخ بهره در آمریکا باعث افزایش تقاضا برای طلا به‌عنوان یک دارایی امن محسوب می‌شود و قیمت جهانی آن را افزایش می‌دهد. فلز زرد در اولین واکنش خود به کاهش نرخ بهره، به مرز ۲۶۰۰ دلار بر انس رسید.
۲. در شهریور ماه ۱۴۰۳، آژانس بین‌المللی انرژی در گزارش ماهانه خود اعلام کرد تقاضای جهانی نفت در سال جاری کمتر از آنچه پیش‌تر تصور می‌شد، افزایش می‌یابد که دلیل آن افت تقاضا در چین است. این نهاد انرژی اعلام کرد تقاضای جهانی نفت روزانه ۹۰۰ هزار بشکه افزایش می‌یابد که پایین‌ترین سطح مورد انتظار این صنعت و ۷۰ هزار بشکه در روز یا ۷.۲ درصد کمتر از پیش‌بینی قبلی است. سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) هم این هفته پیش‌بینی خود را درباره تقاضا برای سال ۲۰۲۴ کاهش داد، هرچند پیش‌بینی این سازمان بسیار بالاتر از آژانس بین‌المللی انرژی است. چین سال‌ها عامل افزایش مصرف نفت در جهان بوده است. به‌گفته آژانس بین‌المللی انرژی، کاهش رشد اقتصادی چین و تمایل به‌سمت استفاده از خودروهای برقی، الگوی دومین اقتصاد بزرگ جهان را تغییر داده است.
۳. بازار گاز طبیعی در هنری هاب ایالات متحده آمریکا در ماه‌های اخیر شاهد نوسانات قابل توجهی بوده است. در حالی که در یک ماه گذشته، قیمت گاز طبیعی ۹ درصد افزایش یافته، در بازه شش ماه گذشته، رشد قابل توجه ۵۰ درصدی را تجربه کرده است. با این حال، قیمت گاز طبیعی هنری هاب ایالات متحده آمریکا در مقایسه با پایان شهریور ۱۴۰۲، ۱۱ درصد کاهش یافته است.
۴. در شهریور ماه ۱۴۰۳، عوامل مختلفی از جمله سیاست‌های پولی فدرال رزرو، چشم‌انداز اقتصادی آمریکا، رویدادهای ژئوپلیتیکی، تغییرات در تقاضا برای کالاهای اساسی و انتظارات تورمی باعث تضعیف ۰/۴ درصدی دلار آمریکا شد و از ۱۰/۱ واحد در پایان مرداد به ۱۰۰/۷ واحد در پایان شهریور کاهش یافت.
۵. بیت‌کوین، پادشاه ارزهای دیجیتال، در ماه‌های اخیر عملکرد بسیار خوبی داشته است. در شهریور ماه ۱۴۰۳، قیمت بیت‌کوین ۳/۶ درصد افزایش یافت. یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر افزایش اخیر قیمت بیت‌کوین، کاهش نرخ بهره توسط فدرال رزرو آمریکا و تأکید رییس فدرال رزرو مبنی بر ضرورت تعدیل سیاست‌های پولی این کشور بود. این امر باعث خوش‌بینی سرمایه‌گذاران و منجر به افزایش تقاضا برای دارایی‌های پرریسک‌تر مانند ارزهای دیجیتال شد. تاریخ نشان داده که قیمت ارزهای دیجیتال معمولاً در محیط‌های با نرخ بهره پایین، عملکرد بهتری دارند. یکی دیگر از عوامل مهم در افزایش قیمت بیت

کوپن، رشد قابل توجه سرمایه‌گذاری در صندوق‌های قابل معامله بورسی^۱ بیت کوپن بوده است. همچنین تحولات اخیر در عرصه سیاسی آمریکا نیز بر قیمت بیت کوپن تأثیر داشته است.

۶. عوامل مختلفی بازارهای سرمایه در جهان را در شهریور ماه ۱۴۰۳ تحت تأثیر قرار داده است. روند صعودی شاخص بورس‌های آمریکا (اس اند پی و نزدیک) مشهود بوده و این دو شاخص در یک سال منتهی به پایان شهریور بیش از ۳۲ درصد رشد داشته‌اند. شرکت‌های مایکروسافت، اپل، آلفابت، آمازون، انویدیا، متا و تسلا که به «هفت دلور» مشهور هستند، توانسته‌اند ارزش بازارهای بورس آمریکا را بیشتر کنند بخشی از سود شاخص اس اند پی ۵۰۰ مربوط به این غول‌های فناوری بوده است. کاهش ارزش ۱۰ سهام برتر که شرکت‌های موسوم به هفت دلور جزء آن‌ها هستند، می‌تواند کل بازار بورس این کشور را با تبعات منفی همراه کند. بورس چین در بازه زمانی یادشده بیش از ۱۲ درصد افت کرده و با بحران روبه‌رو بوده است که ریشه در عوامل متعدد و پیچیده‌ای دارد و به صورت ترکیبی بر هم اثر گذاشته‌اند. تشدید عرضه سهام، کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران و افزایش نگرانی‌ها نسبت به آینده اقتصاد چین از جمله مهم‌ترین دلایل این بحران هستند. در اروپا نگرانی‌های مرتبط با تورم و کاهش قدرت خرید مصرف‌کنندگان تأثیرات منفی بر عملکرد بازار سهام داشته و تصمیمات موسسات مالی و پولی مانند بانک مرکزی اروپا و تغییر نرخ‌های بهره، تأثیر مستقیمی بر عملکرد بازار سهام گذاشته و شاخص استاکس را کاهش داده است.

۷. قیمت سنگ‌آهن در پایان شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان ماه پیش حدود ۶ درصد کاهش یافت و قیمت هر تن این فلز که در انتهای مرداد ۹۱/۹ دلار بود به ۹۸ دلار رسید. قیمت آلومینیوم در بازه زمانی مشابه ۰/۴ درصد افزایش یافت و از ۲,۴۷۶ دلار در هر تن به ۲,۴۸۵ دلار رسید. همچنین قیمت این فلز در شش ماه منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳، ۹/۵ درصد و در یک سال منتهی به این تاریخ حدود ۱۱ درصد افزایش داشته است. قیمت مس نیز در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان ماه قبل حدود ۳ درصد افزایش یافت و از ۹,۱۳۶ دلار در هر تن به ۹,۳۹۴ دلار رسید. همچنین قیمت این فلز در شش ماه منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ حدود ۶ درصد و در یک سال منتهی به این تاریخ حدود ۱۵ درصد افزایش داشته است.

۸. قیمت متانول در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان ماه قبل ۴/۵ درصد افزایش یافت و از ۳۳۰ دلار در هر تن به ۳۴۵ دلار رسید. همچنین قیمت این فلز در شش ماه منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ بیش از ۱۰ درصد و در یک سال منتهی به این تاریخ ۴۵ درصد افزایش داشته است. قیمت قرارداد آتی اوره در بورس شیکاگو نیز در بازه زمانی مشابه تقریباً بدون تغییر بود و از ۳۳۵ دلار در هر تن به ۳۳۵/۵ دلار رسید. همچنین قیمت این فلز در شش ماه منتهی به پایان شهریور ۱۴۰۳ حدود ۸ درصد و در یک سال منتهی به این تاریخ حدود ۱۵ درصد کاهش داشته است.

۳-۲- اقتصاد ایران

۱. بر اساس محاسبات مقدماتی و برآوردهای اولیه بانک مرکزی در خصوص تولید ناخالص داخلی کشور، نتایج اولیه نشان دهنده آن است که در سه ماهه اول سال ۱۴۰۳ تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه و به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ از ۳,۷۸۴ هزار میلیارد ریال در فصل اول سال ۱۴۰۲ به ۳,۹۰۵ هزار میلیارد ریال در سه ماهه سال ۱۴۰۳ افزایش یافته است. نتایج مقدماتی حاصل از بررسی روند تحولات ارزش افزوده فعالیت‌های اقتصادی حاکی از برآورد رشد اقتصادی ۳/۲ درصدی برای فصل اول سال ۱۴۰۳ است.
۲. نرخ سود بین‌بانکی در پایان شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان مرداد ۰/۱ درصد افزایش پیدا کرد و از ۲۳/۶۹ درصد در پایان مرداد به ۲۳/۷ درصد در پایان شهریور رسید.
۳. براساس آخرین اطلاعات بانک مرکزی، نقدینگی در پایان خرداد ۱۴۰۳ منتشر شده است. روند نقدینگی در یک سال منتهی به پایان خرداد، صعودی بوده است. این رشد چشمگیر که حدود ۲۶/۸ درصد برآورد شده، از ۶۵,۸۶۰ هزار میلیارد ریال در پایان خرداد ۱۴۰۲ به ۸۳,۵۴۰ هزار میلیارد ریال در پایان خرداد ۱۴۰۳ رسیده است. در پایان خرداد ۱۴۰۳ سهم پول و شبه پول از نقدینگی به ترتیب ۲۴/۶٪ و ۷۵/۴٪ بوده است.
۴. در بازار آزاد نرخ دلار در پایان شهریور ۱۴۰۳ نسبت به پایان مرداد حدود ۲ درصد افزایش یافت و به ۵۹۲,۳۵۰ ریال رسید. همچنین رشد نرخ یورو نیز تقریباً مانند دلار بود و به ۶۶۰,۰۰۰ ریال رسید. نرخ دلار در شش ماهه نخست سال جاری ۱/۸ افت و نرخ یورو ۰/۹ رشد داشته است.
۵. در شهریور ماه ۱۴۰۳ قیمت سکه بهار آزادی نسبت به پایان ماه قبل ۵/۳ درصد افزایش یافت و از حدود ۴۲۰ میلیون ریال در پایان مرداد به بیش از ۴۴۰ میلیون ریال در پایان شهریور رسید.
۶. ارزش کل معاملات بورس تهران در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ماه این سال ۴/۶ درصد کاهش یافت و برابر ۱,۲۹۶,۱۱۹ میلیارد ریال بوده است. حجم کل معاملات نیز در این ماه نزولی بوده و نسبت به ماه قبل با ۷/۵ درصد افت همراه بوده و به ۱۵۸,۷۰۴ میلیون سهم رسید. ارزش کل معاملات بورس تهران در شش ماهه نخست سال ۱۴۰۳ نسبت به مدت مشابه سال قبل نیز حدود ۳۸ درصد کاهش یافته است.
۷. شاخص کل (ارزش-وزنی) بورس تهران در شهریور ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ماه حدود ۳ درصد رشد داشت و از ۲,۰۳۷,۲۰۹ واحد در پایان مرداد به ۲,۰۹۷,۰۰۵ واحد در پایان شهریور رسید. در این بازه زمانی شاخص کل هم‌وزن با رشد قابل توجه ۷/۶ درصدی همراه بود و از ۶۳۹,۰۳۰ واحد به ۶۸۷,۶۰۵ واحد رسید. در این بازه زمانی هر دو شاخص کل (ارزش-وزنی و هم‌وزن) فرابورس ایران نیز افزایش یافتند و به ترتیب بیش از ۵ و بیش از ۹ درصد رشد داشتند.
۸. طبق اعلام مرکز آمار در شهریور ماه ۱۴۰۳، شاخص قیمت مصرف کننده خانوارهای کشور به عدد ۲۶۴/۷ واحد رسیده است که نسبت به ماه قبل ۱/۷ درصد و در دوازده ماه منتهی به ماه جاری ۳۴/۲ درصد افزایش داشته است. در شهریور ماه

۱۴۰۳ تورم نقطه به نقطه (منظور از تورم نقطه به نقطه، درصد تغییر عدد شاخص قیمت نسبت به ماه مشابه سال قبل است) خانوارهای کشور ۳۱/۲ درصد بوده است؛ یعنی خانوارهای کشور به طور میانگین ۳۱/۲ درصد بیشتر از شهریور ماه ۱۴۰۲ برای خرید یک مجموعه کالا و خدمات یکسان هزینه کرده‌اند. تورم نقطه به نقطه شهریور ماه ۱۴۰۳ در مقایسه با ماه قبل ۰/۴ درصد کاهش داشته است.

۹. براساس نتایج آخرین گزارش مرکز آمار در بهار ۱۴۰۳، شاخص‌های عمده بازار کار در این فصل عمده‌ترین شاخص‌های بازارکار و تغییرات آن در بهار ۱۴۰۳ نسبت به زمستان ۱۴۰۲ در جدول ۱ ارائه شده است. در جدول ۲ نیز شاخص‌های عمده‌ی بازار کار به تفکیک استان ارائه شده است. نمودار ۱ شاخص‌های عمده بازار کار در بهار ۱۴۰۳ را در یک نگاه نشان می‌دهد. مرکز آمار ایران، آخرین گزارش خود را در مورد نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در بهار ۱۴۰۳ منتشر کرد. براساس این گزارش، شاخص‌های عمده بازار کار در بهار ۱۴۰۳ در نمودار زیر به نمایش درآمده است.

۱۰. در چهار ماهه نخست سال ۱۴۰۳، میزان صادرات قطعی کالاهای غیرنفتی کشور (به استثنای نفت خام، نفت کوره و نفت سفید و همچنین بدون صادرات از محل تجارت چمدانی) بالغ بر ۴۷,۹۷۸ هزار تن و به ارزش ۱۷,۴۶۳ میلیون دلار بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، افزایشی ۴/۰۵ درصدی در وزن و ۸/۱۵ درصدی در ارزش دلاری داشته است. همچنین میزان واردات کشور در این مدت، با افزایشی ۵/۷۵ درصدی در وزن و ۱/۵۳ درصدی در ارزش دلاری در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، به ارقام ۱۲,۵۹۲ هزار تن و ۱۹,۹۴۹ میلیون دلار رسیده است.

تهران، سعادت آباد، بلوار قیصر امین پور، ساختمان بورس تهران

www.tse.ir